

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Diplomová práce

Dohoda o vině a trestu

Kateřina Pešicová

Plzeň 2016

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina PEŠICOVÁ**
Osobní číslo: **R11M0245P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Dohoda o vině a trestu**
Zadávací katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Historický exkurz
3. Právní úprava dohody o vině a trestu de lege lata
4. Právní úprava dohody o vině a trestu v zahraničí
5. Právní úprava dohody o vině a trestu de lege ferenda
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

zák.č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
zák.č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
zák.č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním
zák.č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zák.č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
zák.č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství
zák.č. 85/1996 Sb., o advokacii
Jelínek, Jiří a kolektiv: Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s.
Jelínek, Jiří a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 864 s.
Jelínek, Jiří a kolektiv: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 3 vyd. Praha: Leges, 2012, 1301 s.
Sčerbba, Filip a kolektiv: Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. 1. vyd. Praha: Leges, 2012, 128 s.
Sčerbba, Filip a kolektiv: Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2.vyd. Praha: Leges, 2014, 464 s.
Šámal, Pavel a kol. Trestní řád: komentář. 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013, 3 sv. Velké komentáře
Šámal, Pavel a kol. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2012, 2.sv. Velké komentáře

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **15. května 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2016**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

V Plzni dne 26. srpna 2015

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Dohoda o vině a trestu* zpracovala samostatně. Veškeré prameny, ze kterých jsem při vypracování této práce čerpala, jsem vyznačila v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Plzni dne 29. 3. 2016

Kateřina Pešicová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D., za jeho cenné rady, ochotu, trpělivost a čas, který mi v průběhu psaní této práce věnoval.

Obsah

Úvod	7
1 Historický exkurz	9
1.1 Trestní řízení, odklony a zvláštní způsoby řízení	9
1.2 Zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního řádu	11
1.2.1 Argumenty pro zavedení dohody o vině a trestu do trestního řádu	13
1.2.2 Argumenty proti zavedení dohody o vině a trestu do trestního řádu	15
1.3 Základní zásady trestního řízení a dohoda o vině a trestu.....	19
2 Právní úprava dohody o vině a trestu de lege lata.....	22
2.1 Podmínky sjednání dohody o vině a trestu.....	22
2.2 Sjednávání dohody o vině a trestu	24
2.2.1 Sjednávání dohody o vině a trestu – předsoudní část.....	27
2.2.2 Náležitosti dohody o vině a trestu	29
2.2.3 Sjednávání dohody o vině a trestu – soudní část.....	33
3 Právní úprava dohody o vině a trestu v zahraničí	41
3.1 Právní úprava dohody o vině a trestu ve Slovenské republice	41
3.1.1 Využívání dohody o vině a trestu ve Slovenské republice v praxi	49
3.2 Právní úprava dohody o vině a trestu ve Spojených státech amerických	51
3.2.1 Využívání dohody o vině a trestu ve Spojených státech amerických v praxi.....	54
4 Právní úprava dohody o vině a trestu de lege ferenda.....	57
Závěr.....	62
Resumé	64
Seznam použité literatury	65
Přílohy	69

Úvod

Do trestního řádu České republiky byl novelou zákona č. 141/1964 Sb., o trestním řízení soudním s účinností od 1. 9. 2012, zaveden nový způsob alternativního vyřízení věci v trestním řízení, a to dohoda o vině a trestu. Přestože se jedná o institut, který bývá řazen do právních řádů zemí s angloamerickým typem právní kultury, český zákonodárce se rozhodl pro jeho přijetí. Svůj vliv na to nepochybně měla skutečnost, že tento institut již převzala řada evropských států a po počáteční nejistotě se ukázalo, že s ním mají pozitivní zkušenosti.

Dohoda o vině a trestu představuje institut, který by měl vést k zjednodušení a hlavně zefektivnění trestního řízení a k celé řadě dalších výhod pro všechny strany trestního řízení. Ačkoliv našel své zastánce i tvrdé odpůrce, skutečnost je taková, že se jedná o institut, který naše právní úprava sice přijala, v praxi se ale zatím nedočkal náležitého uplatnění.

Předkládaná diplomová práce se zabývá institutem dohody o vině a trestu v obecné, teoretické rovině. Obsahem práce je také komparace tohoto institutu se zahraniční právní úpravou. Nutno říci, že od zavedení tohoto institutu do českého právního řádu neuplynulo příliš mnoho času, a tak i přes veškerou snahu jsou zdroje, z nichž práce vychází poněkud omezené. Judikatura, která bývá často velmi vzácným zdrojem vedoucím k náležitému uchopení zákonné úpravy, se vzhledem k malé aplikaci tohoto institutu, zatím postrádá.

Práce je členěna do čtyř kapitol. V první kapitole se velmi stručně podávají základní informace o trestním řízení a jeho odklonech, následuje podkapitola, která podává přehled o situaci, která na české právní půdě vznikla při zavádění dohody o vině a trestu do právního řádu. V následujících dvou podkapitolách jsou pak uvedeny ty nejdůležitější argumenty pro i proti zavedení dohody o vině a trestu, které byly uváděny při diskuzích týkajících se tohoto nového institutu a v odborné literatuře. V neposlední řadě se pak kapitola zabývá stěžejními zásadami, které dohoda o vině a trestu svým zavedením do trestního řádu do jisté míry oslabila.

Druhá kapitola obsahuje jednoduchou, srozumitelnou a ucelenou formou informace o aktuální právní úpravě dohody o vině a trestu v České republice. Vnitřně se člení na několik dalších podkapitol, jejichž obsahem jsou podmínky sjednávání dohody o vině a trestu, jednotlivá stádia při jejím sjednávání a obsahové náležitosti dohody o vině a trestu.

Obsahem třetí kapitoly je právní úprava dohody o vině a trestu v právních řádech zahraničních států, a to konkrétně v právním řádu Slovenské republiky a Spojených státech amerických. S ohledem na dostupné zdroje jsem se v této kapitole snažila podat co možná nejúplnější obraz o institutu dohody o vině a trestu v těchto zemích.

Poslední kapitolu práce pak tvoří kapitola čtvrtá, která obsahuje poznatky z praxe ohledně institutu dohody o vině a trestu. Dále se v ní pojednává o skutečném užívání dohody o vině a trestu, což je podloženo údaji, které vychází z přístupných materiálů Nejvyššího státního zastupitelství. V neposlední řadě jsem v této kapitole uvedla své návrhy směřující k vylepšení institutu dohody o vině a trestu, které by snad mohly vést k tomu, že by v praxi skutečně docházelo k aplikaci tohoto odklonu.

Může se zdát s podivem, že jsem jako téma své diplomové práce zvolila dohodu o vině a trestu, ačkoliv se, jak už je výše zmíněno, jedná o institut, který se praxi téměř neužívá. Vedla mě k tomu snaha se s tímto institutem podrobně seznámit a zároveň také chuť zjistit, proč se praxe k tomuto institutu staví tak odmítavě. Mohu pouze doufat v to, že tato diplomová práce bude také přínosem pro potenciální čtenáře.

1 Historický exkurz

1.1 Trestní řízení, odklony a zvláštní způsoby řízení

Česká republika, která patří k zemím s kontinentálním typem právní kultury, řadí trestní právo k odvětvím práva veřejného. Podle odborné literatury lze trestní právo vymezit jak právo, „které chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob a dalších subjektů, jakož i právem chráněné zájmy společnosti a státu, včetně ústavního zřízení České republiky, jen tehdy jestliže právní prostředky jiných právních odvětví k jejich ochraně nepostačují.“¹ České trestní právo se člení na dvě odvětví, a to na trestní právo hmotné, které upravuje, co je trestným činem a jakou sankci je možné za něj uložit, a trestní právo procesní, které upravuje postup orgánů činných v trestním řízení v trestních věcech.²

„Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, případně i jiných osob zúčastněných na trestním řízení, jehož úkolem je náležitě zjistit, zda byl trestný čin spáchán, a je-li tomu tak, zjistit jeho pachatele a uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření, učiněné rozhodnutí vykonat, popřípadě jeho výkon zařídit, dále působit k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti a k výchově občanů.“³ Podle současné právní úpravy tedy platí, že trestní řízení je řízení, které je vedeno orgány činnými v trestním řízení. Nebylo tomu ovšem tak od nepaměti. Na samotných počátcích lidských dějin si totiž lidé na základě zásady svémoci obstarávali spravedlnost sami. Chování lidí bylo v tehdejší době ovládáno zvykovým právem. Až s rozpadem tzv. rodového zřízení, které bylo nahrazeno zřízením státním, došlo k tomu, že svépomoc byla zakázána. Zároveň došlo také k úpravě jak trestního práva hmotného, tak trestního práva procesního, a tak tedy i k úpravě samotného trestního řízení.⁴

Odklon trestního řízení je pojem, který český trestní zákoník⁵ ani trestní řád⁶ nepoužívají a tudíž neexistuje ani zákonná definice, která by tento pojem

¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 4

² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 19

³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 17

⁴ SCHELLE, Karel a kol. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 5-7

⁵ zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

⁶ zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zcela přesně a jednoznačně definovala. Lze jej ovšem vymezit jako určitou alternativu standardního trestního řízení, prostřednictvím které dojde k tomu, že pachatel trestného činu je za svůj protiprávní čin potrestán, ale trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, tedy do vynesení rozhodnutí, ale řízení se od této cesty odkloní a trestní věc se vyřídí jiným, často méně nákladným způsobem. Podobně pojem odklon definuje i slovenský autor Ivor, který jej považuje „za specifický postup, jenž má umožnit, aby na základě dohody mezi státem na straně jedné a obviněným na straně druhé došlo k ukončení trestní věci bez potrestání pachatele.“⁷

K znakům, které odklony trestního řízení charakterizují, patří rychlost a zjednodušení trestního řízení. Použitím odklonu, bude účelu trestního řízení sice dosaženo, ale dojde k tomu cestou, která je jednodušší a je osvobozena od řady formalit, což ve výsledku zpravidla také znamená, že je méně nákladná. S použitím odklonu v rámci trestního řízení se pak váže také zastavení trestního stíhání. Použití odklonu, jež představuje výjimku z obecně platné zásady legality v trestním řízení, je pak vázáno na souhlas obviněného s takovýmto postupem. K jedné z dalších výhod použití odklonu v trestním řízení patří to, že využití možnosti odklonu nevyklučuje provedení standardního trestního řízení v případě, že se ukáže, že použitím odklonu nebylo dosaženo vhodného řešení trestní věci. V pokračujícím trestním stíhání pak musí orgány činné v trestním řízení respektovat zásadu presumpce nevinny, která představuje jednu ze základních zásad trestního řízení vůbec. Při aplikaci odklonu rovněž dochází k tomu, že obviněný zůstává na svobodě, což výrazným způsobem posiluje jeho možnost resocializace.

„Pro zavádění odklonů v trestním řízení do českého trestního práva mělo zásadní význam Doporučení Rady Evropy č. 2/87/18 přijaté 17. 9. 1987 Výborem ministrů Rady Evropy, které se týkalo zjednodušení trestního procesu. V tomto dokumentu bylo doporučeno celkem pět forem rychlejšího vyřizování trestních věcí: podmíněné zastavení trestního stíhání či odložení věci, zkrácené písemné řízení, narovnání (mediace), zjednodušené řízení v méně závažných věcech, uznání viny a dohodovací řízení. Mj. na základě tohoto dokumentu pak bylo

⁷ CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 410

novelizacemi trestních předpisů zavedeno několik institutů, jež je možné podřadit do skupiny odklonů v trestním řízení.“⁸

V současné době je právní úprava odklonů používaných v rámci trestního řízení upravena především v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), a to konkrétně v XX. hlavě. Specifika pro odklony týkající se řízení ve věcech mladistvých a právnických osob jsou pak upraveny v samostatných zákonech, a to v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, a v zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Podle ustanovení § 290 a násl. trestního řádu řadíme k zvláštním způsobům řízení, z nichž některé jsou označovány i jako odklony:⁹

- a) řízení proti mladistvým,
- b) řízení proti uprchlému,
- c) podmíněné zastavení trestního stíhání,
- d) narovnání,
- e) řízení před samosoudcem,
- f) řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu,
- g) řízení o přezkum příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu,
- h) řízení o schválení dohody o vině a trestu.

1.2 Zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního řádu

Pojem dohoda o vině a trestu byl poprvé použit v návrhu věcného záměru zákona o trestním řízení soudním, předloženém Ministerstvem spravedlnosti k veřejné diskuzi dne 12. 6. 2007.

V období let 2005 a 2006 projednával Parlament České republiky novelu trestního řádu, konkrétně šlo o vládní návrh změn některých zákonů v souvislosti s tehdy předloženým návrhem nového trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Společně s touto novelou byl na české právní půdě také poprvé projednáván návrh na zavedení institutu dohody o vině a trestu

⁸ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 58

⁹ K odklonům teorie řadí: a) narovnání, b) podmíněné zastavení trestního stíhání, c) řízení o schválení dohody o vině a trestu, d) podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání, e) odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mladistvých.

do českého právního řádu. Po dlouhých jednáních došlo k tomu, že Poslanecká sněmovna tento návrh schválila. Senát návrh ale zamítl a vrátil jej Poslanecké sněmovně, která ho při opětovném projednání již nepřijala. V roce 2008 předložila vláda České republiky druhý návrh novely trestního řádu, který mimo jiné obsahoval také zakotvení institutu dohody o vině a trestu. Tento návrh však nebyl nakonec předložen ani do třetího čtení.¹⁰

Nakonec po četných a dlouhých diskuzích a díky nemalé snaze Ministerstva spravedlnosti došlo k tomu, že novelou trestního řádu, která byla provedena zákonem č. 193/2012 Sb., jež nabyla účinnosti 1. 9. 2012, byl do českého trestního práva zařazen institut dohody o vině a trestu. Obecně lze říci, že se jedná o institut, který byl v dřívějších dobách spojován zejména s anglosaským systémem práva, kde bývá označován jako *plea bargaining*, popř. *agreement of guilt and punishment*. V současné době se ale jedná o institut, který stále intenzivněji proniká do zemí s kontinentálním typem právní kultury. K takovým zemím patří Německo, které institut dohody o vině a trestu do svého trestního práva přijalo v roce 2009, dále také Slovensko, které tento institut do svého právního řádu inkorporovalo v souvislosti s rekodifikací trestního zákoníku a trestního řádu v roce 2006.¹¹ K dalším zemím, ve kterých se institut dohody o vině a trestu užívá, patří také Itálie, Španělsko a Polsko, „kde je možné u přečinů s trestní sazbou do 5 let, aby prokurátor v žalobním návrhu dal soudu podnět k použití odklonu ve formě tzv. dobrovolného se podrobení trestu obžalovaným bez soudního projednávání, po dohodě prokurátora s podezřelým.“¹²

Důvodová zpráva k obecné části novely trestního řádu¹³ ovšem zdůrazňuje, že institut dohody o vině a trestu nelze srovnávat s klasickým angloamerickým dohodovacím řízením o vině a trestu, protože se inspiruje jen některými jeho prvky.

„Dohodu o vině a trestu je možné charakterizovat jako postup, při kterém se obviněný (povinně zastoupený obhájcem), poškozený a státní zástupce

¹⁰ ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 19-20

¹¹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 18-20

¹² BRŇÁKOVÁ, Simona; KORBEL, František. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 7, č. 9, s. 271

¹³ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>>

dohodnou na návrhu dohody o vině a trestu, kterou musí schválit a vyhlásit soud odsuzujícím rozsudkem.“¹⁴ Lze ji tedy chápat jako určitý proces, během kterého obviněný se zaváže, že se vzdá svého práva na projednání své trestní věci před soudem a obžaloba, tedy státní zástupce, výměnou za to slíbí, že obviněného obžaluje z méně závažného trestného činu nebo, že požádá soud o mírnější trest.

Nutno zmínit, že institut dohody o vině a trestu, který představuje poslední odklon zavedený do českého trestního práva, není všemi autory odborných publikací považován za odklon. K tomuto závěru vede fakt, že uzavřením dohody o vině a trestu nedochází k zastavení trestního stíhání. A právě zastavení trestního stíhání představuje jeden z charakteristických znaků odklonů.

1.2.1 Argumenty pro zavedení dohody o vině a trestu do trestního řádu

Zavedení institutu dohody o vině a trestu do právního řádu České republiky vyvolalo značně kontroverzní reakce ve společnosti. Dá se říci, že česká odborná veřejnost se rozdělila v podstatě do tří skupin, z nichž jedna zavedení dohody o vině a trestu do právního řádu vnímala pozitivně, druhá skupina se k ní stavěla velmi rozpačitě a nakonec třetí skupina, která dohodu o vině a trestu již v samotných počátcích odmítla jako institut, který v našem právním řádu nemá co pohledávat. V této stručné podkapitole se pokusím jasně a výstižně vymezit pozitivní argumenty, které českého zákonodárce vedly k zavedení tohoto institutu do našeho právního řádu.

K nejvýznamnějším argumentům, které stály na straně zavedení dohody o vině a trestu do českého právního řádu patří:

- a) zrychlení vyřizování trestních věcí před soudem,
- b) zjednodušení a zefektivnění trestního řízení,
- c) odbřemenění justice,
- d) rychlejší a pružnější trestní řízení,
- e) ochrana obětí trestného činu před sekundární viktimizací,
- f) náprava a resocializace pachatele trestného činu,
- g) posílení role a aktivity stran trestního řízení.

¹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 769

Zrychlení vyřizování trestních věcí před soudem a současně zjednodušení a zefektivnění trestního řízení je jedním ze stěžejních argumentů. Podle současné právní úpravy¹⁵ platí, že dohodu o vině a trestu lze sjednat v každém trestním řízení, vyjma řízení o zvlášť závažném zločinu, dále ji není možné sjednat v řízení proti uprchlému a též v řízení ve věci mladistvého¹⁶, který nedosáhl osmnáctého roku věku. Předpokládá se totiž, že tím, že se orgánům činným v trestním řízení otevře možnost, vyřídit „bagatelní“ trestní věci uzavřením dohody o vině a trestu, která představuje méně náročnou cestu vyřízení trestní věci, dojde na druhé straně k tomu, že soudy a ostatní orgány činné v trestním řízení budou mít více časových možností, které využijí k projednávání závažnějších trestních věcí. Zavedením dohody o vině a trestu do českého právního řádu má tedy dojít k odbřemenění justice a také k tomu, že trestní řízení má být rychlejší a pružnější.¹⁷

Ostatně právě rychlejší řízení má vést k efektivnímu naplnění práva na spravedlivý proces, které je na mezinárodní úrovni upraveno v ustanovení čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.¹⁸ „Součástí práva na spravedlivý proces je mimo jiné i právo, aby trestní věc obviněného byla projednána v přiměřené lhůtě, protože rychlost řízení podmiňuje spravedlivý charakter řízení tak, aby se nevytrácel vztah mezi trestným činem a trestem a nedocházelo k oslabení hodnoty důkazů, kdy strany řízení jsou po delší dobu vystaveny nejistotě o výsledku řízení.“¹⁹

Jeden z dalších přínosů dohody o vině a trestu pak má, jak se uvádí v obecné části důvodové zprávy trestního řádu, spočívat „v ochraně obětí před sekundární viktimizací, protože již nebudou muset svědčit opakovaně v řízení před soudem a nebudou tak znovu vystaveny stresu vyplývajícímu z veřejného

¹⁵ Ust. § 175a odst. 8 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve spojení s ust. § 63 zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

¹⁶ zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže v ust. § 2 odst. 1 písm. c) uvádí, že mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku

¹⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 1025-1026

¹⁸ Článek 6 odst. 1 Úmluvy říká, že každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

¹⁹ BRŇÁKOVÁ, Simona; KORBEL, František. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 7, č. 9, s. 271

projednání všech detailů trestného činu, jehož se staly oběti.“²⁰ V klasickém trestním řízení nepochybně dochází k podrobnému projednání všech detailů spáchaného trestného činu, což zcela určitě představuje jak pro pachatele trestného činu, tak pro oběť stresující a napjatou situaci. Právě sjednání dohody o vině a trestu má pomoci těmto situacím předcházet. Je tedy nesporné, že v této otázce představuje dohoda o vině a trestu řešení, které poskytuje úlevu jak pachateli, tak hlavně oběti trestného činu.

Nelze také opomíjet, že k uzavření dohody o vině a trestu dochází v případech, kdy obviněný z trestného činu prohlásí, že se cítí být vinen skutkem, pro který je stíhán. Lze tedy důvodně předpokládat, že je-li doznání pachatele trestného činu spojeno s upřímnou lítostí, zvyšuje to naději na jeho nápravu a resocializaci, což je zcela určitě pro společnost velmi žádoucí jev.

Dohodu o vině a trestu lze také chápat jako prostředek, který posiluje jednu ze základních zásad, na kterých trestní právo procesní stojí, neboť jak uvádí profesor Musil „v dohodách o vině a trestu je možno spatřovat jednu z forem, jak posílit roli a aktivitu procesních stran. Strany si uvědomují, že jejich zvýšená aktivita (např. při opatřování usvědčujících a vyvinujících důkazů) může posílit jejich pozici při dohadování; to může být koneckonců přínosné též pro nalézání materiální pravdy.“²¹

1.2.2 Argumenty proti zavedení dohody o vině a trestu do trestního řádu

Ačkoliv se český zákonodárce nakonec přiklonil k zavedení dohody o vině a trestu do našeho trestního řádu, a to navzdory tomu, že se jedná o institut, který nevychází z tradic a zásad českého trestního práva a dle názoru řady odborníků a právních teoretiků nabourává systém českého trestního práva, pokusím se v této podkapitole uvést významné argumenty, které byly stavěny proti zavedení tohoto institutu do našeho právního řádu.

²⁰ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>>

²¹ MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 18

K argumentům, které byly uváděny proti zavedení dohody o vině a trestu do českého trestního řádu, patří:

- a) rozhodování o vině a trestu patří plně do pravomoci soudu,
- b) rozdělení trestního řízení na dva druhy, a to sice na klasické trestní řízení a trestní řízení, ve kterém bude uzavřena dohoda o vině a trestu,
- c) nerovný přístup občanů k dohadovacímu řízení,
- d) pochybnosti o tom, že prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, bude pravdivé,
- e) naborání pilířových zásad trestního práva,
- f) handlování se spravedlností.

Trestní právo procesní je odvětvím práva, které chrání zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob před trestnými činy, a jako takové ho řadíme k odvětvím veřejného práva. Je proto s podivem, že se do trestního práva procesního, které je odvětvím práva veřejného, zařadil institut, který bychom už podle jeho názvu spíše očekávali v právu soukromém. Samotný název tohoto nového institutu totiž v sobě obsahuje pojem dohoda, který je v rámci kontinentálního typu právní kultury tradičně spojován s právem soukromým.

Jedním z nejvýznamnějších argumentů, který uvádějí odpůrci dohody o vině a trestu je skutečnost, že rozhodování o vině a trestu je plně v pravomoci soudu. Tento názor je plně v souladu s platnou právní úpravou, neboť dle čl. 40odst. 1 zák. č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ve spojení s ustanovením čl. 90 zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Celkem oprávněně se tak říká, že uzavírání dohody o vině a trestu představuje jakési handlování se spravedlností, neboť vina a trest jsou předmětem dohody mezi obviněným a státním zástupcem. Uzurpace tohoto významného oprávnění soudu pak může vést nejen k tomu, že bude narušena pravomoc soudu ve věcech trestních, ale i vrchnostenské postavení státu, který v trestním řízení vystupuje jako nositel trestního monopolu. Tím, že rozhodování o vině a trestu je předmětem dohody, dochází také k tomu, že je oslabené nadřazené postavení orgánů činných v trestním řízení vůči obviněnému. Tato skutečnost pak nepochybně vede k tomu, že dohoda o vině a trestu se stává institutem, který přibližuje trestní řízení k občanskému soudnímu řízení. To je

pak, jak říká profesor Musil, ve svém důsledku jedním z projevů privatizace trestního práva.²²

Mezi odpůrci dohody o vině a trestu také panuje přesvědčení, že jejím zavedením do českého právního řádu dojde k jakémusi rozdělení trestního řízení v podstatě na dva druhy trestního řízení, a to sice na klasické trestní řízení a trestní řízení, v němž dojde ke sjednání dohody o vině a trestu. Zásadní rozdíl mezi těmito druhy řízení pak bude spočívat v tom, že v trestním řízení, ve kterém dojde ke sjednání dohody o vině a trestu, buď nebude probíhat klasické dokazování vůbec, nebo bude omezeno na minimum, neboť pro uzavření dohody o vině a trestu je postačující, pokud výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a dále, že jej spáchal obviněný. Tím, že neproběhne klasické dokazování, bude sice opět ulehčená pozice orgánů činných v trestním řízení a zároveň dojde ke snížení jejich pracovního vytížení, na druhé straně ale vyvstává otázka, zda tímto postupem budou naplněny základní zásady trestního řízení, a to sice zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací. K dalším rozdílům mezi těmito druhy řízení pak lze počítat to, že v řízení, ve kterém bude uzavřena dohoda o vině a trestu, bude zpravidla ukládán trest mírnější, než v řízení, ve kterém tato dohoda uzavřena nebude. Je potom na místě zamyslet se nad tím, zda je spravedlivé, aby obviněný, který svým doznáním ulehčí práci orgánům činným v trestním řízení, dostal mírnější trest právě za tuto skutečnost.

Další autoři pak jako jeden z negativních argumentů uvádí skutečnost, že uzavření dohody o vině a trestu směřuje „k navozování faktické nerovnosti občanů, v tom smyslu, že obviněný, který poskytne poškozenému plnou náhradu škody, respektive uhradí i jiné výdaje, zadostiučinění atd., bude v lepší vyjednávací pozici, než pokud toto z důvodu svého sociálního postavení nebude schopen učinit.“²³ K tomu lze snad jenom dodat to, že pokud se na dohodu o vině a trestu nahlíží z tohoto úhlu pohledu, lze pak tento institut považovat za odklon, který je koncipován pouze pro majetné obviněné.

Jedním z dalších argumentů, který odpůrci dohody o vině a trestu uvádějí, opět podle jejich názoru představuje zdroj nerovnosti mezi občany, a týká se otázky rovného přístupu občanů k dohadovacímu řízení. Podle platné právní

²² MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 25

²³ AULICKÝ, Petr. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 32

úpravy může sice návrh na sjednání dohody o vině a trestu podat jak obviněný, který musí být v takovém řízení povinně zastoupen obhájcem, tak orgán činný v trestním řízení, tedy státní zástupce, ovšem jednání o vině a trestu je možné zahájit i bez návrhu obviněného. Ve skutečnosti ale problém představuje situace, kdy i za předpokladu, že budou splněny podmínky pro sjednání dohody o vině a trestu, tedy vyšetřování bude dostatečně prokazovat závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, neučiní státní zástupce příslušné kroky pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu, poněvadž není jeho povinností postupovat právě tímto způsobem. Jak říká JUDr. Aulický, „kritérium, které bude muset státní zástupce zkoumat, je samozřejmě formální přípustnost dohody s ohledem na závažnost činu. Vhodnost konkrétního případu ke sjednání dohody v tuto chvíli bude hodnotit v rámci co nejlepšího naplnění účelu trestního řízení s tím, že zákon mu ukládá, aby v případě, kdy rozhoduje o návrhu obviněného na zahájení jednání o dohodě o vině a trestu a neshledá tento návrh důvodným, vyrozuměl o svém stanovisku obviněného, a má-li obviněný obhájce, též jeho. Toto rozhodnutí nemá formu usnesení a není proti němu přípustná stížnost.“²⁴ Skutečnost, že zákonodárce v podstatě ponechává státnímu zástupci možnost uvážení, zda jednání o dohodě o vině a trestu zahájí nebo ne, rozhodně nepředstavuje záruku rovného zacházení s občany a také nabourává již tak značně pošramocenou důvěru občanů ve spravedlnost české justice.

Jednou z podmínek pro sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Pro orgány činné v trestním řízení je pak dále důležité, aby na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nebyly důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení. Právě pravdivost prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, představuje jedno z významných úskalí dohody o vině a trestu. V rámci trestního řízení je obviněný nepochybně vystaven obrovskému psychickému tlaku, což může mít nemalý vliv na jeho rozhodování. Lze si snadno představit, že obviněný, který má před sebou vidinu ukončení soudního procesu a uložení nižšího trestu, učiní nepravdivé doznání ve snaze vyhnout se hrozbě vysokého trestu. Stranou nelze nechat ani fakt, že obviněný nedisponuje znalostí právních předpisů a soudní praxe při vyměřování trestu, což může vést k tomu, že nesprávně své protiprávní jednání zhodnotí, učiní si závěr o výši trestu a to jej jaksí může tlačít k uzavření dohody o vině a trestu, která se mu v jeho situaci

²⁴ AULICKÝ, Petr. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 33

může jevit jako snadnější řešení. Pravdou je, že k vyrovnání těchto nedostatků je stanovena podmínka povinného zastoupení obviněného v řízení o sjednávání dohody o vině a trestu obhájcem, který je podle zákona²⁵ povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy svého klienta a zároveň je povinen využít důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Vystává ale otázka, jestli tím nedochází k tomu, že obviněný zůstává jaksi mimo celý průběh trestního řízení a pouze někde v koutě očekává jeho výsledek, zatímco orgány činné v trestním řízení společně s obhájcem definitivně rozhodnou o jeho dalším osudu. Ve světle těchto skutečností, pak může docházet k tomu, že se jak profesor Musil říká „trestání mění v obchodní kalkulaci zisku a ztráty.“²⁶

V neposlední řadě lze pak uvést názor, že sjednávání dohody o vině a trestu může ve společnosti vyvolat již výše zmíněný pocit „handlování se spravedlností“. Uzavírání dohody o vině a trestu může zcela oprávněně v občanech vyvolat představu, že „výhodnější spravedlnost“ je možné si za něco koupit, tedy za prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, které může, ale nemusí být pravdivé. Takové tendence pak vedou ke ztrátě důvěry ve spravedlnost soudního procesu a justice jako takové.

1.3 Základní zásady trestního řízení a dohoda o vině a trestu

Základní zásady trestního řízení jsou určité právní principy, které jsou základem pro trestní řízení a na nichž celý soudní proces stojí. Trestní řád uvádí výčet těch základních zásad v ust. § 2.

V této podkapitole se nebudu věnovat vymezení jednotlivých zásad trestního řízení, neboť to není předmětem ani cílem mé práce, pokusím se ale poukázat na některé významné zásady trestního řízení, jejichž aplikace s dohodou o vině a trestu bezprostředně souvisí.

Jednou z nejvýznamnějších zásad trestního řízení je nepochybně zásada presumpce nevin, která je zaručena Listinou základních práv a svobod v čl. 40 odst. 2, dále Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 6 odst. 2 a v neposlední řadě ust. § 2 odst. 2 trestního řádu, který říká, že dokud

²⁵ zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii

²⁶ MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 35

pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen. Výjimku z této zásady pak představuje institut dohody o vině a trestu, neboť podle výše specifikované zásady presumpce nevinoty, se k tomu, aby se na osobu, proti níž je vedeno trestní řízení požaduje, aby o její vině bylo rozhodnuto pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu, v němž bude vina takové osoby vyslovena, zatímco u dohody o vině a trestu k rozhodnutí o vině a uložení trestu v podstatě postačuje prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Pokud při sjednávání dohody o vině a trestu nebyla závazně porušena práva obviněného a dohoda není nesprávná, nebo nepřiměřená, soud dohodu o vině a trestu schválí odsuzujícím rozsudkem, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření v souladu s dohodou o vině a trestu. Nabytím právní moci odsuzujícího rozsudku pak končí platnost presumpce nevinoty, přestože nejde o přiznání viny, ale jen o prohlášení o spáchání skutku.²⁷

Ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu stanoví, že orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Zásadu zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností opět nabourává institut dohody o vině a trestu, a to tím, že v řízení o schválení dohody o vině a trestu není podkladem pro rozhodnutí soudu to, co se skutečně odehrálo a orgánům činným v trestním řízení se vyšetřovací činnosti podařilo prokázat, ale skutek, o kterém osoba, proti níž se trestní řízení vede, prohlásí, že spáchala.

Ve stejném ustanovení (§ 2 odst. 5) trestního řádu, je zakotvena další významná zásada trestního řízení, a sice zásada vyhledávací. Podle této zásady orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat právně relevantní skutečnosti a vyhledat o nich důkazy i bez návrhu stran. Dohoda o vině a trestu pak z této zásady opět představuje výjimku, neboť jak říká profesor Jelínek „skutkový stav, který je podkladem pro rozhodnutí soudu schvalujícího uzavřenou dohodu o vině a trestu není vytvořen tak, že by orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti a bez návrhu stran vyhledaly důkazy a bez návrhu je provedly, ale je výsledkem sjednané dohody mezi obviněným a státním zástupcem ve formě

²⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 145

prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán.“²⁸ Orgány činné v trestním řízení nemusí tedy do detailů vyšetřovat skutkový stav trestní věci, neboť pokud obviněný svou vinu přizná a neexistuje žádný důkaz, který by toto jeho tvrzení vyvracel, je to pro uzavření dohody o vině a trestu postačující.

Významnou měrou je při sjednávání dohody o vině a trestu porušena zásada legality, a to sice její akuzační aspekt, který spočívá v tom, že státní zástupce po ukončeném přípravném řízení předá trestní věc soudu, aby rozhodl o vině a případném trestu. Sjednáním dohody o vině a trestu se o vině obviněného nerozhoduje, neboť předpokladem je, že sám učiní prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán. Trest, který se obviněnému ukládá, je pak jakýmsi kompromisem, ke kterému dospěje státní zástupce a obhájce obviněného. Soud o výši sjednaného trestu nerozhoduje, pouze v případě, že by byl nesprávný nebo nepřiměřený, dohodu o vině a trestu neschválí.

Další zásadou, kterou dohoda o vině a trestu nepochybně oslabuje, je zásada zajištění práva na obhajobu, která v sobě zahrnuje obhajobu materiální a formální. Sjednáním dohody o vině a trestu je porušeno právo obviněného na materiální obhajobu, neboť obviněný se sice účastní osobně projednání své věci před soudem, ale nemá možnost vyjádřit se ke skutečnostem, které se mu kladou za vinu, nemůže činit žádné návrhy a podávat žádosti, opravné prostředky. Veškeré tyto skutečnosti pak ve svém důsledku vedou k tomu, že od obviněného se v trestním řízení, ve kterém se sjednává dohoda o vině a trestu, vyžaduje pouze přiznání, že spáchal skutek, pro který je stíhán.

Institut dohody o vině a trestu pak dále představuje výjimku ze zásady volného hodnocení důkazů, neboť orgány činné v trestním řízení při sjednávání dohody o vině a trestu hodnotí jenom ty důkazy, na kterých se strany dohodly, dále ze zásady veřejnosti, neboť hlavní líčení se nekoná a dohodu o vině a trestu soud schvaluje ve veřejném zasedání, a v neposlední řadě jsou dohodou o vině a trestu prolomeny zásada ústnosti a zásada bezprostřednosti, neboť obviněný se vzdává práva na provedení důkazů před nezávislým a nestranným soudem.

²⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 162

2 Právní úprava dohody o vině a trestu de lege lata

2.1 Podmínky sjednání dohody o vině a trestu

Dohodu o vině a trestu, která představuje nejmladší odklon v českém trestním právu, je možné v trestním řízení sjednat pouze ve stádiu přípravného řízení. Podle ust. § 179b odst. 5 trestního řádu může státní zástupce dohodu o vině a trestu s podezřelým sjednat též ve zkráceném přípravném řízení. V řízení o sjednávání dohody o vině a trestu je nutné, aby obviněný byl zastoupen obhájcem. K vysvětlení proč tomu tak má být, uvádí zákonodárce v obecné části důvodové zprávy trestního řádu, že „s ohledem na skutečnost, že v případě, kdy se v přípravném řízení sjednává dohoda o vině a trestu, se ze strany obviněného předpokládá podávání kvalifikovaného návrhu trestu, případně ochranného opatření, a návrhu na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, což předpokládá dostatečné právní znalosti v oblasti trestního práva, a zejména s ohledem na skutečnost, že obsah sjednané dohody je klíčový z hlediska konečného rozhodnutí soudu ve věci, je zapotřebí, aby obviněný měl při sjednávání dohody o vině a trestu vždy obhájce, který by účinně hájil jeho práva a poskytoval mu potřebnou právní pomoc.“²⁹

Možnost vyřízení trestní věci formou sjednání dohody o vině a trestu pak není možné využít v řízení o zvláště závažném zločinu, dále v řízení proti uprchlému a konečně též v řízení ve věcech mladistvých, jestliže mladistvý nedosáhl osmnáctého roku věku.

Skutečnost, že sjednat dohodu o vině a trestu není možné v řízení o zvláště závažném zločinu, kde by byl díky velkému rozpětí trestních sazeb největší prostor pro užití tohoto institutu, pak bude dle názoru některých odborníků jedním z důvodů, proč bude institut dohody o vině a trestu v praxi užíván velmi sporadicky.³⁰

Za zmínku stojí určitě skutečnost, že původní vládní návrh novely trestního řádu tak široké omezení možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu neobsahoval, neboť podle původního návrhu měla být dohoda o vině a trestu vyloučena pouze v řízení o zločinech podle hlavy IX. a XIII. zvláštní části

²⁹ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>>

³⁰ ŘEHAČEK, Jan. K otázce povinné účasti obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 6, s. 42

trestního zákoníku a v řízení o trestných činech, kterými byla nebo měla být způsobena úmyslně smrt, nejde-li o trestný čin zabití nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou.³¹

Jednání o dohodě o vině a trestu může zahájit státní zástupce, a to buď z vlastní iniciativy, nebo na základě návrhu, který učiní obviněný. Zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je tak vázáno výlučně na zvážení státního zástupce. Jestliže sjednání dohody o vině a trestu navrhne obviněný a státní zástupce takový návrh považuje za nedůvodný, vyrozumí o svém stanovisku v souladu s ust. § 175a odst. 1 trestního řádu obviněného, a má-li obviněný obhájce, též jeho. Zákon přímo nestanoví formu takového vyrozumění. Vzhledem ke skutečnosti, že podle ustanovení čl. 48a odst. 4 pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení, je státní zástupce povinen založit stejnopis vyrozumění do trestního spisu, lze konstatovat, že forma vyrozumění bude písemná.

Před zahájením jednání o dohodě o vině a trestu musí státní zástupce zvážit, zda pro takový postup jsou splněny podmínky stanovené zákonem a zda je takový postup vhodný, a to i s ohledem na povinnosti, které mu ukládají i jiné právní předpisy, než trestní řád.³²

Podmínky zahájení jednání o dohodě o vině a trestu jsou následující:

- a) sjednání dohody o vině a trestu je přípustné,
- b) je zajištěno právo obviněného na obhajobu,
- c) takový postup odůvodňují dosavadní skutková zjištění, což znamená, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr:
 - že se stal skutek,
 - že tento skutek je trestným činem,
 - že jej spáchal obviněný.³³

Orgány činné v trestním řízení jsou v rámci své činnosti v trestním řízení povinny objasňovat skutečnosti, které svědčí ve prospěch obviněného, stejně tak jako musí pečlivě objasňovat skutečnosti, které svědčí v neprospěch obviněného.

³¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 26

³² Státní zástupce se při výkonu své funkce musí řídit mj. zák. č. 283/1993 Sb., o státní zastupitelství, který mu např. v ust. § 24 odst. 1 ukládá, aby při výkonu své funkce postupoval odborně, svědomitě, odpovědně, nestranně, spravedlivě a bez zbytečných průtahů.

³³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2271-2272

V případě, že orgány činné v trestním řízení nebudou mít za prokázané, že skutek, který je předmětem trestního řízení se stal, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný, nemůže státní zástupce, který je jako jediný podle ust. § 175 odst. 1 písm. c) trestního řádu oprávněn zahájit jednání o dohodě o vině a trestu, učinit takovýto krok. V takovém případě se totiž orgány činné v trestním řízení dostávají do situace, kdy proti sobě stojí dvě skupiny odporujících si důkazů, a v takové situaci by státní zástupce měl podat obžalobu.

2.2 Sjednávání dohody o vině a trestu

Jak už bylo zmíněno, jednání o dohodě o vině a trestu může zahájit státní zástupce z vlastní iniciativy nebo na základě návrhu obviněného. Vzhledem ke skutečnosti, že zahájení jednání o sjednání dohody o vině a trestu je zcela závislé na rozhodnutí státního zástupce a obviněný na takový postup ze strany státního zástupce v zásadě nemá právní nárok, nemůže obviněný, v případě, že by s postupem státního zástupce nesouhlasil, napadnout toto jeho rozhodnutí opravným prostředkem. Obviněný by ale mohl žádat přezkum postupu státního zástupce podle ust. § 157a odst. 2 trestního řádu.

Při sjednávání dohody o vině a trestu musí být obviněný povinně zastoupen obhájcem. Pokud by došlo k tomu, že státní zástupce by sjednal dohodu o vině a trestu s obviněným, bez přítomnosti jeho obhájce, bude porušeno právo obviněného na spravedlivý proces a také jeho právo na obhajobu. Na sjednávání dohody o vině a trestu se nevztahuje ust. § 36b trestního řádu, které upravuje možnost vzdát se obhájce při nutné obhajobě v některých případech. Za nedostatečnou ochranu práv obviněného pak lze podle profesora Jelínka považovat skutečnost, že povinné zastoupení obhájcem je nutné jen při sjednávání dohody o vině a trestu v předsoudním stádiu trestního řízení před státním zástupcem, ale již nikoliv při řízení o jejím schvalování v řízení před soudem.³⁴

Trestní řád v ust. § 91 odst. 1 stanoví orgánům činným v trestním řízení povinnost před prvním výsledkem v rámci poučení obviněného poučit také o možnosti sjednat v přípravném řízení se státním zástupcem za účasti obhájce dohodu o vině a trestu. Tato povinnost se samozřejmě vztahuje pouze na případy,

³⁴ JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 20

ve kterých je možné dohodu o vině a trestu sjednat. Obviněný musí být poučen zejména o tom, že při sjednání dohody o vině a trestu musí mít obhájce, a o podstatě a důsledcích prohlášení viny a sjednání dohody.

Zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je neformálním úkonem. K jednání o dohodě o vině a trestu musí státní zástupce přizvat obviněného, obhájce obviněného a poškozeného, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává. Obviněný se k jednání o dohodě o vině a trestu předvolává, zatímco obhájce obviněného a poškozený jsou o době a místě konání jednání pouze vyrozuměni. Obviněný se k jednání o dohodě o vině a trestu předvolává proto, že trestní řád vůbec nepočítá s možností, že by jednání o dohodě o vině a trestu mohlo proběhnout bez osobní přítomnosti obviněného. Předvolání je tedy institut, který má osobní účast obviněného u takového jednání zajistit, neboť obviněný se na předvolání dostavit musí, jinak se vystavuje nebezpečí postižení přísnějším opatřením. Na tuto skutečnost ovšem musí být v předvolání, které má písemnou povahu, upozorněn. S ohledem na skutečnost, že sjednání dohody o vině a trestu je způsob vyřízení trestní věci, při kterém se vyžaduje určitá míra součinnosti obviněného, a ke kterému ho rozhodně nelze žádnými prostředky nutit, se použití přísnějších opatření, tedy uložení pořádkové pokuty či předvedení, jeví jako nepravděpodobné.

Státní zástupce by měl dbát na to, aby poškozeného včas vyrozuměl o době konání jednání o dohodě o vině a trestu, neboť v praxi často dochází k tomu, že poškozený si nepřeje být takového jednání osobně účasten. Dochází pak k tomu, že rozlišujeme roli poškozeného, který uplatnil nárok na náhradu škody na dvě situace:

- a) poškozený je při sjednávání dohody o vině a trestu přítomen,
- b) poškozený není sjednávání dohody o vině a trestu přítomen.³⁵

Ad a)

V případě, že poškozený u sjednávání dohody o vině a trestu přítomen je, je potřeba, aby se vyjádřil k rozsahu a způsobu náhrady škody. Zákon mu navíc dává možnost se také vyjádřit k otázce viny a trestu. Takovýmto vyjádřením není ovšem státní zástupce vázán.

³⁵ AULICKÝ, Petr. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 33

Ad b)

V případě, že poškozený při sjednávání dohody o vině a trestu přítomen není, může státní zástupce za poškozeného dohodnout s obviněným rozsah a způsob náhrady škody až do výše uplatněného nároku.³⁶ V takovém případě pak bude státní zástupce působit mimo jiné i jako zástupce poškozeného, a bude se jednat o zákonné zastoupení, které bude ovšem striktně omezeno na dohodu s obviněným o rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Státní zástupce je pak v tomto směru vázán rozsahem uplatněného nároku poškozeného, a i v případě, že by měl za to, že poškozenému by mělo být přisouzeno více, nemůže v tomto směru učinit žádnou změnu návrhu poškozeného.

Další povinností státního zástupce je povinnost upozornit poškozeného, že svůj nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno, může uplatnit nejpozději na prvním jednání o dohodě o vině a trestu. V případě, že by poškozený uplatnil takový svůj nárok později, musel by jej orgán činný v trestním řízení s tímto nárokem odkázat na řízení ve věcech občanskoprávních. To ovšem platí pouze za předpokladu, že dohoda o vině a trestu bude po uzavření soudem následně schválena. Pokud k jejímu schválení soudem nedojde, může poškozený svůj nárok uplatnit ještě stále v trestním řízení, a to před zahájením dokazování v hlavním líčení.

Jak je patrné, role poškozeného při sjednávání dohody o vině a trestu je celkem významná, nutno ovšem říct, že není klíčová. Právní úprava sice státnímu zástupci ukládá při sjednávání dohody o vině a trestu dbát na zájmy poškozeného, v žádném případě ale není, na rozdíl od jiných institutů, potřeba souhlas poškozeného k uzavření dohody, a to ani v části ohledně výše náhrady škody. Tím, že státní zástupce zvláště dbá zachování práv poškozeného při sjednávání dohody o vině a trestu dochází podle JUDr. Říhy „k prohlubování prvků tzv. restorativní justice, která zohledňuje především nápravu trestným činem narušených vztahů mezi obviněným a poškozeným, a odklání se od klasického konceptu dříve prosazované justice retributivní (trestající).“³⁷

³⁶ AULICKÝ, Petr. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 33-34

³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2278

Řízení o sjednávání dohody o vině a trestu, které bývá mnohými autory označováno jako dohodovací řízení, je možné členit na dvě části:

- a) předsoudní část, tj. část, ve které státní zástupce společně s obviněným a popř. též s poškozeným sjednává obsah dohody o vině a trestu,
- b) soudní část, tj. část, ve které soud svým autoritativním rozhodnutím schvaluje sjednanou dohodu.

2.2.1 Sjednávání dohody o vině a trestu – předsoudní část

Trestní řád neobsahuje podrobný popis postupu pro orgány činné v trestním řízení při sjednávání dohody o vině a trestu. V praxi se tak státní zástupci kromě ustanovení trestního řádu, řídí také pokynem obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení.

Iniciativa ke sjednání dohody o vině a trestu může vzejít ze strany státního zástupce, ze strany obviněného samotného, nebo ze strany obhájce obviněného. V případě, že návrh na sjednání dohody o vině a trestu podá obviněný, nemusí se obávat žádných procesních sankcí, pokud nakonec ke sjednání dohody nedojde. Návrh na sjednání dohody o vině a trestu může kterýkoliv z těchto subjektů trestního řízení podat ve všech třech formách přípravného řízení, tedy ve standardním přípravném řízení, rozšířeném přípravném řízení i ve zkráceném přípravném řízení. Možnost sjednat dohodu o vině a trestu ve zkráceném přípravném řízení lze podle profesora Jelínka označit za „zřejmý legislativní omyl, protože jde proti smyslu nového institutu, pokud jím má být urychlení trestního řízení a ulehčení práce orgánům činným v trestním řízení.“³⁸

Pokud soud při předběžném projednání obžaloby dospěje k závěru, že vzhledem k postoji stran, je uzavření dohody o vině a trestu v dané trestní věci možné a účelné, může v takovém případě jednání o dohodě o vině a trestu proběhnout až po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání.

Jestliže návrh na zahájení jednání o dohodě o vině a trestu podá obviněný, ať už prostřednictvím svého obhájce, nebo i bez výslovné konzultace takového postupu s ním, je třeba mít na paměti, že takový návrh je podáním a musí proto splňovat formální i obsahové náležitosti kladené na něj zákonem. Návrh musí být

³⁸ JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 21

adresován dozorujícímu státnímu zástupci a především, z něj musí být patrná vůle obviněného uzavřít dohodu o vině a trestu.

V případě, že iniciativa ke sjednání dohody o vině a trestu vzejde ze strany státního zástupce, je obviněný na počátku prvního jednání vyzván k tomu, aby vyjádřil svůj postoj k možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu, a to případně za využití písemného formuláře, v němž mu budou vyjasněna jeho práva a povinnosti v takovém řízení, jakož i důsledky sjednání dohody o vině a trestu. V případě, že obviněný s možností sjednání dohody o vině a trestu nesouhlasí, není možné v jednání o dohodě o vině a trestu pokračovat. Státní zástupce je povinen v takovém případě učinit ve spise záznam a poté pokračovat v přípravném řízení, aniž by k tomuto jednání přihlížel.³⁹ Za předpokladu, že by obviněný žádným způsobem nereagoval na snahy státního zástupce o sjednání dohody o vině a trestu, nelze obviněného stíhat žádnými sankcemi.

Zákonodárce ke sjednání dohody o vině a trestu tedy předpokládá souhlas obviněného s možností takového postupu a také prohlášení, že skutek, který je předmětem trestního řízení spáchal. Je nutné zdůraznit, že takové prohlášení obviněného není doznáním viny. Jedná se pouze o prohlášení, že obviněný skutek spáchal, přičemž takové přiznání je pro jiné účely, než právě pro sjednání dohody o vině a trestu, procesně nepoužitelné. K zajištění toho, aby takové prohlášení obviněného bylo učiněno skutečně bez nátlaku, dobrovolně a svobodně, stanovil zákonodárce v ust. § 36 odst. 1 písm. d) trestního řádu nutnou obhajobu při sjednávání dohody o vině a trestu. Zákonodárce si od tohoto ustanovení, které zaručuje obviněnému právo na obhajobu, slibuje, že obviněný učiní prohlášení o tom, že skutek spáchal na základě znalosti nejen skutkového stavu věci, ale i všech právních důsledků takového prohlášení, s čímž mu má pomoci právě obhájce.

Je-li postoj obviněného ke sjednání dohody o vině a trestu pozitivní, je povinností orgánů činných v trestním řízení poučit obviněného o tom, že důsledkem sjednání dohody o vině a trestu je skutečnost, že se jako obviněný jejím uzavřením vzdává práva na projednání své věci v hlavním líčení a v zásadě také práva na podání odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, kterým by soud v případě souhlasu s obsahem dohody o vině a trestu, dohodu schválil. Obviněný by proti takovému rozsudku mohl podat odvolání pouze v případě, že by

³⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2270

odsuzující rozsudek nebyl v souladu s obsahem dohody o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce navrhl.

V případě, že je obviněný v trestním řízení stíhán pro více skutků, může učinit prohlášení, že spáchal skutek, pro nějž je stíhán, ohledně jednoho skutku, nebo ohledně všech skutků. V takovém případě, pak bude na vůli státního zástupce, zda bude ohledně skutku, o kterém obviněný prohlásil, že jej spáchal, ochoten vést jednání o dohodě o vině a trestu nebo ne. Ostatní skutky by pak musely být vyloučeny k samostatnému projednání ve standardním trestním řízení.

2.2.2 Náležitosti dohody o vině a trestu

Trestní řád sice neobsahuje podrobnou úpravu postupu státního zástupce nebo obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu, zato však podrobně upravuje obsahové náležitosti dohody o vině a trestu. Tyto náležitosti jsou upraveny v ust. § 175a odst. 6 trestního řádu, a patří k nim:

- a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- b) datum a místo jejího sepsání,
- c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,
- d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,
- e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,
- f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře

- trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 7 trestního zákoníku),
- g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,
 - h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,
 - i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Písmeno a) až f) a i) obsahuje výčet obligatorních náležitostí dohody o vině a trestu. Písmeno g) a h) pak obsahuje výčet fakultativních náležitostí dohody o vině a trestu, které se v dohodě vyskytnou pouze tehdy, pokud si je strany trestního řízení sjednají.

K tomu, aby soud mohl svým autoritativním rozhodnutím, které bude mít formu odsuzujícího rozsudku, dohodu o vině a trestu schválit, je potřeba, aby taková dohoda obsahovala shora označené náležitosti jako obligatorní. Z obsahu bodu f) je zřejmé, že zákonodárce připouští, aby v dohodě o vině a trestu byla sjednána též možnost upuštění od potrestání. Pokud by k takovému ujednání v dohodě o vině a trestu došlo, lze ji pak stěží považovat za dohodu o vině a trestu, když ustanovení o trestu by taková dohoda postrádala. Pokud zákonodárce připouští možnost upuštění od potrestání, je zřejmé, že v dohodě o vině a trestu lze sjednat také upuštění od potrestání s dohledem a v neposlední řadě také upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence.

Právní úprava připouští tři možnosti, jak dosáhnout uložení ochranného opatření v dohodě o vině a trestu:

- a) ochranné opatření bude sjednáno jako součást dohody o vině a trestu, tedy jako jeden z výroků dohody,
- b) ochranné opatření nebude sjednáno jako jeden z výroků dohody o vině a trestu, a to přestože je státní zástupce již v době sjednávání dohody o vině a trestu přesvědčen o důvodnosti uložení ochranného opatření. K takové situaci může dojít v případě, že státní zástupce s obviněným,

popř. s jeho obhájcem, dospěje sice ke shodnému závěru v otázce týkající se viny a trestu, popřípadě též v otázce týkající se náhrady škody, ne už ovšem ke shodnému závěru týkajícího se právě uložení ochranného opatření, a státní zástupce je přesto přesvědčen, že zákonné podmínky pro jeho uložení jsou splněny. V takovém případě je povinností státního zástupce upozornit obviněného na možnost postupu podle ust. § 178 odst. 2 trestního řádu, neboť i to může mít velký význam při rozhodování obviněného, zda na uzavření dohody o vině a trestu přistoupí či nikoliv,

- c) pokud v době sjednávání dohody o vině a trestu nejsou splněny podmínky pro uložení ochranného opatření a státní zástupce v dohodě o vině a trestu nesjednal možnost uložit ochranné opatření a obviněného zároveň ani neupozornil na možnost uložení ochranného opatření podle ust. § 178 odst. 2 trestního řádu, není již později možné, aby ochranné opatření bylo obviněnému uloženo. Výjimku představuje případ, kdy podmínky pro uložení ochranného opatření nastanou až po podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu. V takovém případě je pak státní zástupce oprávněn podat v souladu s ust. § 178 odst. 2 trestního řádu návrh na uložení ochranného opatření, a to i bez předchozího upozornění.⁴⁰

K definitivnímu uzavření dohody o vině a trestu dojde v okamžiku, kdy se státní zástupce a obviněný společně shodnou na obsahu dohody. K platnosti dohody se pak vyžaduje, aby měla písemnou formu. Též k platnosti dohody se vyžaduje, aby byla opatřena podpisem státního zástupce, obviněného a jeho obhájce. V případě, že sjednávání dohody o vině a trestu byl přítomen poškozený a s rozsahem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení souhlasil, připojí svůj podpis k dohodě o vině a trestu také on.

Jestliže při jednání, jehož cílem je uzavření dohody o vině a trestu, mezi stranami trestního řízení nedojde ke shodě, v důsledku čehož dohoda uzavřena není, provede o tom státní zástupce záznam do protokolu. Povinností státního zástupce je pořádit protokol i v případě, že ke sjednání dohody o vině a trestu

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2283

dojde. Je třeba mít na paměti, že v případě, že ke sjednání dohody o vině a trestu ať už z jakéhokoliv důvodu nedojde, není možné, aby se k prohlášení viny, které obviněný v rámci sjednávání dohody o vině a trestu učinil právě za účelem jejího uzavření, nadále v trestním řízení přihlíželo a byla mu kladena jakákoliv procesní váha. Orgány činné v trestním řízení tak nemohou takovéto prohlášení obviněného použít jako důkaz v rámci dalšího trestního řízení. Od takového prohlášení je ovšem potřeba odlišovat „doznání obviněného ke skutkovým okolnostem, k nimž vypovídal po řádném zákonném poučení jako obviněný do protokolu o výslechu obviněného, takové doznání by jako důkaz později v hlavním líčení použitelné bylo.“⁴¹

Nedojde-li k uzavření dohody o vině a trestu, učiní o tom státní zástupce záznam do protokolu a v trestním řízení pokračuje klasickým způsobem. Trestní věc se tak vrací do stádia přípravného řízení.

V případě, že k uzavření dohody o vině a trestu výše popsáním způsobem dojde, doručí státní zástupce její opis obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který uplatnil řádně a včas své nároky v trestním řízení. V souladu s dikcí zákona⁴² se návrh na schválení dohody o vině a trestu obviněnému doručuje do vlastních rukou. V praxi se dohoda o vině a trestu doručuje již při samotném jednání o dohodě, neboť vzhledem, k tomu, že na dohodě se vyžaduje podpis státního zástupce, obviněného, obhájce a popř. i poškozeného, je nutné ji také při samotném jednání vyhotovit. Poté podá státní zástupce místně a věcně příslušnému soudu v rozsahu sjednané dohody návrh na schválení dohody o vině a trestu. Jestliže v rámci sjednané dohody o vině a trestu nedošlo mezi stranami trestního řízení k dohodě také o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, je povinností státního zástupce na tuto skutečnost soud v rámci návrhu na schválení dohody o vině a trestu upozornit.

Státní zástupce je stranou trestního řízení, která disponuje s dohodou o vině a trestu, a tak podle ust. § 314o odst. 5 trestního řádu, může vzít návrh na schválení dohody o vině a trestu zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Zpětvzetím návrhu na schválení dohody o vině a trestu se věc vrací do přípravného řízení. V případě, že státní zástupce tak neučiní, vyžaduje se k platnosti dohody o vině a trestu její schválení soudem.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2291

⁴² ust. § 64 odst. 1 písm. a) zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

2.2.3 Sjednávání dohody o vině a trestu – soudní část

Jestliže v přípravném řízení dojde mezi státním zástupcem a obviněným povinně zastoupeným obhájcem, ke sjednání dohody o vině a trestu, podá státní zástupce soudu návrh na schválení sjednané dohody o vině a trestu. K podání takového návrhu soudu je oprávněn jediný orgán činný v trestním řízení, a to státní zástupce. Vedle obžaloby a návrhu na potrestání lze tak návrh na schválení dohody o vině a trestu označit za jakýsi třetí druh rozhodnutí, na jehož základě může státní zástupce vést trestní stíhání proti obviněnému před soudem.

Platí tedy, že v okamžiku, kdy státní zástupce doručí soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, je zahájeno trestní stíhání před soudem. Jestliže byla dohoda o vině a trestu ovšem sjednána v rámci zkráceného přípravného řízení, je okamžik, kdy státní zástupce doručí soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu důležitý také proto, že v souladu s ust. § 179b odst. 5 trestního řádu, je v tomto okamžiku zahájeno trestní stíhání jako takové.⁴³

V otázce úpravy náležitostí návrhu na schválení dohody o vině a trestu, neposkytuje trestní řád požadovanou odpověď. Trestní řád totiž náležitosti návrhu nijak podrobně neupravuje, pouze stanoví, že návrh na schválení dohody o vině a trestu nesmí překročit rozsah sjednané dohody a také, že takový návrh musí obsahovat upozornění na skutečnost, že mezi státním zástupcem a obviněným nedošlo též k dohodě o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení. V čl. 48a odst. 12 pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení, se pak uvádí, že státní zástupce uvede v návrhu povinné náležitosti obsahu dohody o vině a trestu tak, aby soud mohl v souladu s ní vydat odsuzující rozsudek. V souladu s ust. § 175b odst. 2 trestního řádu, připojí pak státní zástupce k návrhu na schválení dohody o vině a trestu sjednanou dohodu o vině a trestu a další písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí. K takovým písemnostem patří např. protokol o jednání o dohodě o vině a trestu, popř. celý vyšetřovací spis.

Poté, co státní zástupce podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, předseda senátu v souladu s ust. § 314o odst. 1 trestního řádu, takový návrh podle jeho obsahu a obsahu trestního spisu přezkoumá a:

- a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu,

⁴³ CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 447

- b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, je-li dohoda nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Ad a)

V případě, že předseda senátu po přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu dospěje k závěru, že není důvod, návrh na schválení dohody o vině a trestu odmítnout nebo nařídít předběžné projednání takového návrhu, nařídí vždy veřejné zasedání. Veřejné zasedání je druh jednání, který zákonodárce zvolil mimo jiné k rozhodování právě o návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Veřejného zasedání, které nahrazuje hlavní líčení, se po celou dobu jednání účastní senát, resp. samosoudce, zapisovatel, obviněný, obhájce obviněného a státní zástupce. Účast obhájce obviněného již ale oproti sjednání dohody o vině a trestu není nezbytně nutná. Naproti tomu účast obviněného je nezbytná po celou dobu konání veřejného zasedání. V průběhu jednání, musí předseda senátu v souladu s ust. § 314q odst. 3 trestního řádu u obviněného ověřit, zda:

- a) rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován,
- b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu,
- c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a

trestu schválil, s výjimkou případu, kdy rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.

Ověřováním těchto skutečností se má zabránit tomu, aby v praxi docházelo k zneužívání institutu dohody o vině a trestu, a zároveň má také sloužit k naplnění požadavků, které na rozsudek dosažený v řízení o dohodě o vině a trestu, klade Evropský soud pro lidská práva. Podle JUDr. Říhy by „za současné judikatury Evropského soudu pro lidská práva došlo při sjednání dohody o vině a trestu k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod:

- a) pokud by rozdíl mezi trestem nabízeným v rámci dohody o vině a trestu a trestem, který by jinak reálně hrozil ve standardním řízení, byl tak velký, že by to bylo namíste považovat za nepatřičný nátlak na obviněného, aby uznal vinu, jestliže by byl ve skutečnosti nevinný,
- b) pokud by dohoda o vině a trestu představovala takový nátlak, který by zcela narušil právo obviněného neobviňovat sebe sama,
- c) pokud by se zdálo, že dohoda o vině a trestu je jedinou možnou cestou, jak se vyhnout trestu tak závažnému, že by byl v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.“⁴⁴

Ve veřejném zasedání se zásadně na rozdíl od hlavního líčení neprovádí dokazování, trestní řád přesto připouští možnost, že soud v případě potřeby vyslechne obviněného, případně může též opatřit potřebná vysvětlení od dalších osob. Na konci jednání mají strany trestního řízení prostor ke konečným návrhům a poslednímu slovo. Poté se soud odebere k závěrečné poradě.

Závěrečná porada, která se koná na konci veřejného zasedání, je posledním okamžikem, ve kterém může státní zástupce vzít návrh na schválení dohody o vině a trestu zpět. K tomu, aby státní zástupce vzal návrh na schválení dohody o vině a trestu zpět, nepotřebuje souhlas obviněného. Co se pak týká částečného zpětvzetí návrhu na schválení dohody o vině a trestu, tak podle JUDr. Říhy „není možné, aby státní zástupce vzal zpět návrh na schválení dohody o vině a trestu pouze v části týkající se jen některých skutků proti jednomu obviněnému a v části ohledně jiných skutků ponechal soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2266

k projednání, aniž by současně mezi státním zástupcem a obviněným došlo k uzavření nové dohody o vině a trestu. Jinak by totiž v dohodě o vině a trestu sjednaný výrok o vině a především trestu neodpovídal nově vzniklé situaci, kdy státní zástupce již netrvá na stíhání některého ze skutků, který v dohodě původně byl zahrnut.⁴⁵ V okamžiku, kdy je zpět vzet návrh na schválení dohody o vině a trestu doručeno soudu, který je příslušný o dané trestní věci rozhodovat, vrací se trestní věc zpět do přípravného řízení, ve kterém je státní zástupce povinen pokračovat, jako kdyby návrh na schválení dohody o vině a trestu nebyl vůbec podán. Soud v takovém případě není příslušný k tomu, aby jakýmkoliv způsobem rozhodoval o správnosti postupu státního zástupce.

V případě, že státní zástupce návrh na schválení dohody o vině a trestu nevezme zpět, soud po proběhnuté závěrečné poradě, veřejně vyhlásí výsledek veřejného zasedání konaného o návrhu na schválení dohody o vině a trestu, a to buď ve formě schválení dohody o vině a trestu odsuzujícím rozsudkem, nebo usnesením věc vrátí do přípravného řízení. Následně soud své rozhodnutí zdůvodní a poskytne poučení o opravných prostředcích.

Ad b)

V případě, že soud dohodu o vině a trestu neschválí odsuzujícím rozsudkem, rozhodne usnesením o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Usnesení soudu musí v takovém případě mít vždy odůvodnění, ve kterém musí být označeny konkrétní vady nebo skutková zjištění, na základě kterých není možné návrh dohody o vině a trestu schválit. Náležité odůvodnění tohoto usnesení, stejně jako každého jiného soudního rozhodnutí, je nezbytné, neboť na jeho základě je pak takové rozhodnutí soudu přezkoumatelné.

Proti usnesení, jímž soud odmítl schválit návrh dohody o vině a trestu, může podat státní zástupce a obviněný, stížnost, o které bude rozhodovat senát nadřízeného soudu. V případě, že k podání stížnosti nedojde, nabude usnesení soudu právní moci a trestní věc se vrací zpět do přípravného řízení. Jestliže se obviněný v době jednání nachází ve vazbě, musí soud rozhodnout také o dalším trvání vazby nebo o propuštění z vazby na svobodu.

Poté, co se věc vrátí zpět do stádia přípravného řízení, je státní zástupce vázán právním názorem soudu vysloveným v usnesení o odmítnutí návrhu na

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3644

schválení dohody o vině a trestu. Povinností státního zástupce je v průběhu přípravného řízení odstranit závažné procesní vady, které mu byly soudem v usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu vytknuty, a zároveň také provést procesní úkony stanovené soudem, aby mohlo dojít k nápravě závažných procesních pochybení. Státní zástupce pak může znovu podat návrh na schválení dohody o vině a trestu, ovšem to pouze za předpokladu, že proběhlo znovu dohodovací řízení, ve kterém obviněný učinil nové prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán, nebo může státní zástupce podat obžalobu, anebo v neposlední řadě může učinit jiné rozhodnutí ve věci, k němuž je v přípravném řízení výlučně oprávněn.

Ad c)

Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu nemá sloužit k tomu, aby si soud, resp. předseda senátu učinil závěr o vině obžalovaného. Cílem předběžného projednání návrhu je, aby si soud učinil závěr o tom, jestli taková dohoda o vině a trestu má šanci obstát ve veřejném zasedání a jestli je tedy účelné, aby v dané trestní věci, soud nařizoval veřejné zasedání k projednání takového návrhu. Zákonodárce je tedy veden snahou o efektivní, účelný a hospodárný průběh trestního řízení. V řízení před samosoudcem platí, že samosoudce v souladu s ust. § 314c odst. 2 trestního řádu, návrh schválení dohody o vině a trestu předběžně neprojednává, musí jej ale přezkoumat.

V neveřejném zasedání zpravidla probíhá předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Trestní řád sice připouští i možnost, že předseda senátu nařídí k předběžnému projednání návrh na schválení dohody o vině a trestu veřejné zasedání, a to pokud to podle povahy věci považuje za potřebné, jedná se ovšem o výjimku z pravidla, že předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu se koná v neveřejném zasedání.

Podle ust. § 314p odst. 1 trestního řádu platí, že předseda senátu nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, má-li za to, že:

- a) věc patří do příslušnosti jiného soudu,
- b) věc má být postoupena podle ust. § 171 odst. 1,
- c) jsou dány okolnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání podle ust. § 172 odst. 1 nebo jeho přerušeni podle ust. § 173 odst. 1, anebo okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání podle ust. § 307 nebo schválení narovnání podle ust. § 309.

Vzhledem ke skutečnosti, že zákonodárce zařadil okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání a schválení narovnání jako důvody pro předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, lze se domnívat, že tak zákonodárce učinil proto, že preferuje řešení trestních věcí právě cestou podmíněného zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání, před řešením trestních věcí uzavíráním dohody o vině a trestu. Po zvážení těchto skutečností, pak lze s jistotou říci, že institut dohody o vině a trestu je ve vztahu subsidiarity k institutu podmíněného zastavení trestního stíhání a schválení narovnání.⁴⁶

Po předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, učiní soud některé z rozhodnutí uvedených v ust. § 314p odst. 3 a 4 trestního řádu.⁴⁷ Tato rozhodnutí soudu mají formu usnesení, proti kterému je stížnost přípustná, jestliže to trestí řád připouští.

Jak už bylo shora uvedeno, o návrhu na schválení dohody o vině a trestu se rozhoduje ve veřejném zasedání, ve kterém má soud tyto možnosti, jak rozhodnout:

- a) soud odsuzujícím rozsudkem schválí dohodu o vině a trestu ve sjednaném rozsahu a znění,
- b) soud dospěje k závěru, že navržená dohoda je nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škod nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu a v souladu s ustanovením § 314r odst. 2 trestního řádu dohodu o vině a trestu neschválí, a věc se pak obligatorně vrací do přípravného řízení. Skutečnost, že došlo k vrácení věci do přípravného řízení, nevylučuje možnost, aby mezi státním zástupcem a obviněným povinně zastoupeným obhájcem, bylo zahájeno nové dohodovací

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3652

⁴⁷ Soud může rozhodnout o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejbližší společně nadřízen jemu a soudu, jenž je podle něj příslušný, má-li za to, že sám není příslušný k jejímu projednání, postoupit věc jinému orgánu, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 1, zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 1, přerušit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 173 odst. 1, podmíněně zastavit trestní stíhání podle § 307 nebo rozhodnout o schválení narovnání podle § 309 odst. 1, odmítnout návrh na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2

řízení. Je ovšem nutné mít na paměti, že pro zahájení nového dohodovacího řízení je nezbytné, aby státní zástupce odstranil soudem vytýkané závažné procesní vady. Jestliže se věc vrátí do přípravného řízení, nelze v dalším řízení přihlížet ke sjednané dohodě o vině a trestu, včetně prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán,

- c) soud odmítá dohodu o vině a trestu schválit v předloženém znění, ale připouští možnost schválit dohodu o vině a trestu v pozměněném znění. V takovém případě pak soud dá státnímu zástupci a obviněnému lhůtu, ve které mohou předložit nový návrh dohody o vině a trestu, který bude splňovat požadavky soudu. Jestliže strany trestního řízení ve stanovené lhůtě nepředloží soudu nový návrh dohody o vině a trestu, soud původní návrh dohody o vině a trestu neschválí a usnesením věc vrátí do přípravného řízení. V úvahu připadá i možnost, kdy strany trestního řízení odmítnou sjednat novou dohodu o vině a trestu, která by byla v souladu s uplatněnými výhradami soudu a soud druhého stupně rozhodnutí soudu prvního stupně ke stížnosti některé ze stran zruší a v závazném právním názoru vysloví, že výhrady soudu prvního stupně nejsou důvodné. Vzhledem ke skutečnosti, že soud prvního stupně je vázán takto vysloveným právním názorem soudu druhého stupně, musí pak dohodu o vině a trestu v původním znění schválit,⁴⁸
- d) soud v souladu s ustanovením § 314r odst. 5 trestního řádu rozhodne o postoupení věci, zastavení trestního stíhání, přerušení trestního stíhání, podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání, přičemž takové rozhodnutí může soud učinit i mimo veřejné zasedání.

Jak vyplývá již ze samotného názvu dohody o vině a trestu, jedná se o institut, který předpokládá konsenzus stran trestního řízení, proto soud nemůže sám skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání překvalifikovat a rozhodnout odsuzujícím rozsudkem, v němž by kvalifikoval skutek odlišně od dohody o vině

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3687

a trestu, byť by jinak v ostatních výrocích zůstala dohoda o vině a trestu nedotčena. Soud není vázán právní kvalifikací skutku obsaženého v dohodě o vině a trestu tehdy, pokud dospěje k závěru, že skutek obsažený v dohodě o vině a trestu není trestným činem. V takovém případě soud usnesením postoupí věc příslušnému orgánu. Při svém rozhodování je soud dále vázán také sankcemi obsaženými v dohodě o vině a trestu. Soud nemůže v odsuzujícím rozsudku, kterým schválí dohodu o vině a trestu sjednanou sankci mezi stranami trestního řízení, změnit, vypustit či pozměnit výrok o sankci. Pokud by soud tak učinil, nejen že by se jednalo o porušení práva obviněného na obhajobu, spravedlivý proces a předvídatelnost rozhodnutí, zakládalo by to ale také důvod pro podání odvolání.⁴⁹

Zajisté lze souhlasit s tím, že, jak uvádějí zastánci dohody o vině a trestu, má tento institut řadu výhod a přínosů, na druhou stranu nelze ale ponechat bez povšimnutí, že jednou z nevýhod je omezená možnost obviněného podat odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, kterým soud schválí dohodu o vině a trestu. Obviněný má totiž možnost odvolání podat pouze v případě, že rozsudek, kterým soud dohodu o vině a trestu schválil, není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl. Co se pak týče možnosti poškozeného podat odvolání proti rozsudku, jímž soud dohodu o vině a trestu schválil, tak trestní řád říká, že poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, může podat odvolání pouze pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3678

3 Právní úprava dohody o vině a trestu v zahraničí

3.1 Právní úprava dohody o vině a trestu ve Slovenské republice

Institut dohody o vině a trestu, který je v podmínkách Slovenské republiky označován jako konanie o dohode o vine a treste, byl do slovenského právního řádu zaveden v souvislosti s rekonstrukcí trestního práva. Právní úprava tohoto institutu je obsažena v zákoně č. 301/2005 Z.z., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok), a je účinná od 1. 1. 2006. Hlavním důvodem zavedení tohoto institutu trestního práva procesního do slovenského právního řádu, byla ostatně jako v České republice, snaha o zjednodušení, urychlení a zefektivnění trestního řízení. Cílem nové úpravy bylo zároveň také pomoci i k odbřemenění soudů od projednávání trestních věcí v hlavním líčení.⁵⁰

Je třeba říci, že situace, která nastala při zavádění dohody o vině a trestu do slovenského právního řádu, se příliš nelišila od té, která nastala na české právní půdě, což je s ohledem na právní systém a řád obou zemí celkem pochopitelné. I na Slovensku měl tento nový institut řadu zastánců, stejně jako odpůrců. Z počátku panovaly obavy především z toho, že se dohoda o vině a trestu v praxi příliš neužije, a bude se využívat čistě sporadicky.

Právě obava z toho, že tendence tento nový institut trestního práva neužívat v praxi budou příliš silné, vedla nakonec generální prokuraturu Slovenské republiky k tomu, že sestavila „vzory rozhodnutí k řízení o dohodě o vině a trestu v přípravném řízení, které zaslala podřízeným prokurátorům závazným pokynem. V tomto pokynu bylo podřízeným prokuraturám mimo jiného uloženo, aby půlročně zhodnocovaly uplatňování a realizaci tohoto institutu v jednotlivých regionech a toto předkládaly generální prokuratuře. Každé zhodnocení, mimo jiného, muselo obsahovat:

- a) počet písemných nebo ústních výzev prokurátora na zahájení řízení o dohodě o vině a trestu,
- b) počet písemných nebo ústních žádostí o zahájení řízení o dohodě o vině a trestu podaných obviněným (resp. jeho obhájcem),
- c) počet osob, u kterých soud po podání obžaloby inicioval zahájení řízení o dohodě o vině a trestu,

⁵⁰ ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 55

- d) počet osob, se kterými už začalo řízení o dohodě o vině a trestu na základě výzvy prokurátora nebo žádosti obviněného (jeho obhájce) nebo z podnětu soudu,
- e) počet osob, se kterými byla dohoda o vině a trestu uzavřena na základě výzvy prokurátora, žádosti obviněného (jeho obhájce) nebo z podnětu soudu,
- f) počet osob, u kterých soud schválil navrhnutou dohodu o vině a trestu, u kterých soud navrhnutou dohodu o vině a trestu neschválil a počet osob, u kterých soud o navržené dohodě o vině a trestu nerozhodl.

Tato zhodnocení se vytvářela v letech 2006 a 2007, v dalších letech se už takové podobné statistiky nevedly a zhodnocení řízení o dohodě o vině a trestu se neprováděla.⁵¹

Shora uvedené opatření generální prokuratury lze v jistém smyslu vnímat jako poněkud násilný tlak ze strany nadřízeného orgánu, vedoucí díky důsledné kontrole, k nutnosti užívat dohodu o vině a trestu v praxi. Na druhou stranu, je pravděpodobné, že právě taková včasná opatření ze strany kompetentních orgánů vedla k tomu, že se institut dohody o vině a trestu začlenil do slovenského právního řádu daleko snadněji a rychleji, než do českého právního řádu.

Názor, že institut dohody o vině a trestu byl do slovenského právního řádu lépe zapracován, v důsledku čehož byl i slovenskou veřejnosti snadněji akceptován, je zastáván i v odborných publikacích, kdy např. profesor Jelínek uvádí, že „podstatný rozdíl mezi českou právní úpravou a slovenskou právní úpravou je ovšem v tom, že na Slovensku byl institut dohody o vině a trestu přijat jako součást rekodifikovaného trestního práva, tedy zcela nového trestního zákona a trestního řádu. Tento postup umožnil lépe zařadit tento institut do kontextu a souladu s jinými ustanoveními trestního práva procesního. Oproti tomu český zákonodárce vsunul dohodu o vině a trestu do stávajícího, mnohokrát novelizovaného trestního řádu, aniž vzal v úvahu vazby a souvislosti s jinými instituty trestního práva procesního a zejména s dikcí základních zásad trestního řízení, která zůstala nezměněna.“⁵²

⁵¹ ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 56-57

⁵² JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 20

Podle slovenské odborné literatury, lze dohodu o vině a trestu vymezit jako institut, jehož podstatou je uzavření písemné dohody mezi prokurátorem a obviněným o meritorním rozhodnutí v dané trestní věci. Slovenská právní úprava dohodu o vině a trestu také považuje za jeden z odklonů trestního řízení.⁵³

Na rozdíl od české právní úpravy⁵⁴, je podle slovenského trestného poriadku, možné dohodu o vině a trestu uzavřít u všech trestných činů.⁵⁵ Zatímco podle názoru českých právních odborníků, je skutečnost, že „dohodu o vině a trestu není možné sjednat v řízení o zvlášť závažném zločinu, kde by byl díky velkému rozpětí trestních sazeb největší prostor pro užití tohoto institutu“⁵⁶ důvodem, proč se dohoda o vině a trestu v praxi užívá sporadicky, slovenské odborné publikace zaujímají odlišné stanovisko. Podle Jalče by „stálo za zvážení alespoň v případech zvláště závažných zločinů vyloučit možnost dohodovacího řízení, protože v tomto řízení se provádí dokazování ještě v užším vymezení, které vyplývá mimo jiné i ze skutečnosti, že obviněný se přiznal ke skutku již v přípravném řízení.“⁵⁷

Podle slovenské právní úpravy je dohodu o vině a trestu možné uzavřít i s mladistvým, což v našich právních poměrech nelze.

Stejně jako v české právní úpravě, i na Slovensku, může zahájit jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce, respektive prokurátor. I slovenský zákonodárce ponechal možnost zahájení jednání o dohodě o vině a trestu na zvážení prokurátora, který tak může učinit z vlastní iniciativy, na základě žádosti obviněného, jeho obhájce, anebo na podnět soudu, který může věc vrátit prokurátorovi do stádia přípravného řízení za účelem takového postupu. Podmínky a pravidla postupu prokurátora při sjednávání dohody o vině a trestu upravuje vyhláška Ministerstva spravdnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora při konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu.⁵⁸ V ust. § 4 odst. 1 této vyhlášky jsou pak upraveny relevantní

⁵³ KORGÓ, Dušan a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 383

⁵⁴ Podle české právní úpravy, není možné dohodu o vině a trestu uzavřít pouze v řízení o zvlášť závažném zločinu, dále v řízení proti uprchlému, a v neposlední řadě není možné dohodu uzavřít v řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáctý rok věku.

⁵⁵ JELÍNEK, Jirí. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 20

⁵⁶ ŘEHÁČEK, Jan. K otázce povinné účasti obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, č. 6, s. 42

⁵⁷ JALČ, Adrián. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, č. 4, s. 108

⁵⁸ ČENTĚŠ, Jozef a MAGVAŠIOVÁ, Anna. K aplikácii inštitútu konania o dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2008, č. 1, s. 16

skutečnosti,⁵⁹ které má prokurátor při zvažování vhodnosti a vyjednávání dohody o vině a trestu s obviněným brát v úvahu.

Podle slovenské právní úpravy, nemusí být obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu povinně zastoupen obhájcem, což je jeden z dalších významných rozdílů od české právní úpravy, kde sjednávání dohody o vině a trestu patří podle ust. § 36 odst. 1 písm. d) trestního řádu k důvodům nutné obhajoby.⁶⁰

Pro uzavření dohody o vině a trestu musí být splněny podmínky, které jsou stanoveny v ust. § 232 odst. 1 trestného poriadku, který říká, že prokurátor může zahájit jednání o sjednání dohody o vině a trestu, pokud výsledky vyšetřování nebo zkráceného vyšetřování dostatečně odůvodňují závěr, že skutek je trestným činem a spáchal jej obviněný, který se ke spáchání skutku přiznal, uznal vinu a důkazy nasvědčují pravdivosti jeho přiznání. Takové podmínky jsou pak podle odborné literatury označovány jako materiální podmínky dohody.⁶¹ Jedním z předpokladů, které musí být naplněny, aby mohlo dojít k uzavření dohody o vině a trestu, je přiznání obviněného ke spáchání skutku, pro který se vede trestní řízení.

Jedním z prvních aplikačních problémů dohody o vině a trestu na Slovensku, byla skutečnost, že prokurátoři zahajovali jednání o dohodě o vině a trestu, ačkoliv obviněný svou vinu popíral a spoléhali na to, že jeho doznání získají v rámci dohadovacího řízení. Stejně jako u nás, tak i na Slovensku platí podle ust. § 333 odst. 4 trestného poriadku, že přiznání viny, které obviněný učiní v rámci dohadovacího řízení, je možné použít pouze za účelem sjednání dohody o vině a trestu. V případě, že dohoda není schválena soudem, není možné přiznání viny obviněného použít jako usvědčující důkaz v dalším řízení.⁶²

Kromě materiálních podmínek, slovenská úprava vyžaduje splnění podmínek dalších, které jsou stanoveny v ust. § 4 odst. 2 vyhlášky

⁵⁹ K těmto skutečnostem patří zejména ochota obviněného spolupracovat při vyšetřování, minulost obviněného, povaha a závažnost trestného činu, který je předmětem obvinění, projevená lítost a pocit viny obviněného, jeho ochota dobrovolně převzít zodpovědnost za své konání, zájem na rychlém skončení trestní věci, pravděpodobnost usvědčení obviněného v soudním řízení, pravděpodobný dosah soudního řízení na svědky, pravděpodobný trest nebo jiné důsledky v případě, že obviněný bude usvědčen v soudním řízení, náklady soudního řízení, dosah na práva poškozeného a ochota obviněného nahradit škodu, kterou způsobil trestným činem, potřeba zabránit opožděnému skončení jiných rozpracovaných trestních věcí.

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 20

⁶¹ KORGO, Dušan a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 384

⁶² PROKEŠ, Jaromír. Praktické problémy inštitútu dohody o vine a treste. *Justičná revue*. 2011, č. 12, s. 1613

č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora při konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu. Zde je stanoveno, že podmínkou uzavření dohody o vině a trestu je, aby se obviněný přiznal a uznal vinu za spáchaný skutek, který:

- a) je nejzávažnější z těch, které jsou dosud získanými důkazy již prokazatelné,
- b) je prokazatelný i jiným důkazem,
- c) odůvodňuje výrok o trestu, případně i jiné výroky, které v něm mají základ,
- d) nemá nepříznivý vliv na stíhání jiných osob.

Jestliže jsou všechny zákonné podmínky shora uvedené splněny, vyzve prokurátor písemně obviněného a ostatní oprávněné osoby, k tomu, aby se vyjádřili, zda souhlasí se zahájením jednání o dohodě o vině a trestu. V případě, že tyto osoby s takovým postupem nesouhlasí, provede o tom prokurátor v souladu se zákonem⁶³ záznam do spisu a dále pak postupuje v souladu s ust. § 232 odst. 4⁶⁴, 5⁶⁵, 6⁶⁶ trestného poriadku. Pokud však oprávněné osoby s prokurátorem navrženým postupem souhlasí, zahájí se dohadovací řízení, které má dvě fáze:

- a) postup prokurátora v přípravném řízení,
- b) rozhodování soudu o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.⁶⁷

Po zahájení řízení o dohodě o vině a trestu, předvolá prokurátor k řízení obviněného, a současně o čase a místě, kde proběhne řízení, uvědomí obhájce, poškozeného a další oprávněné osoby. Pokud jsou splněny zákonné podmínky a obviněný za přesně stanovených podmínek přizná spáchání skutku, uzná vinu a

⁶³ § 232 odst. 9 trestného poriadku

⁶⁴ Pokud v rámci řízení o dohodě obviněný uzná vinu za spáchání stíhaného skutku v celém rozsahu, ale nedojde k dohodě o trestu, prokurátor podá obžalobu, ve které uvede obviněným přiznaný skutek, jeho právní kvalifikaci, uznání viny a požádá soud, aby provedl hlavní líčení a rozhodl o trestu a dalších výrocích, které mají podklad ve výroku o vině.

⁶⁵ Pokud v rámci řízení o dohodě obviněný uzná vinu jen zčásti, podá prokurátor obžalobu, ve které uvede obviněným přiznaný skutek, jeho právní kvalifikaci, uznání viny v tomto rozsahu, stejně jako skutek a jeho právní kvalifikaci, který obviněný nepřiznal, a požádá soud, aby provedl hlavní líčení v rozsahu, v němž obviněný spáchání skutku nepřiznal, a v dalším potřebném rozsahu, a aby rozhodl o vině, trestu a dalších výrocích, které mají podklad ve výroku o vině.

⁶⁶ Pokud nedošlo k dohodě o ochranném léčení, ochranné výchově, ochranném dohledu nebo zabrání věci, postupuje prokurátor podle ust. § 236 odst. 1 trestného poriadku.

⁶⁷ VRÁBLOVÁ, Miroslava. Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 7, s. 193 -195

souhlasí s navrhnutým trestem, popř. s dalšími výroky⁶⁸, uzavře s ním prokurátor dohodu o vině a trestu.⁶⁹

Zákon klade důraz na to, že obviněný musí být nejpozději v této fázi dohadovacího řízení, poučen o tom, že v případě, že dohoda o vině a trestu bude soudem schválena, vzdává se tím práva na projednání své věci v hlavním líčení a také práva na podání odvolání.⁷⁰ Nutno konstatovat, že stejné povinnosti mají i orgány činné v trestním řízení v České republice, což opět svědčí o tom, že česká úprava institutu dohody o vině a trestu byla do značné míry inspirována slovenskou právní úpravou.

Pokud se prokurátor s obviněným shodnou na návrhu dohody o vině a trestu, doručí prokurátor tento návrh ke schválení soudu. O návrhu pak v souladu se zákonem⁷¹ koná řízení a ve věci rozhoduje:

- a) soudce pro přípravné řízení, pokud jde o zkrácené vyšetřování podle ust. § 204 trestního poriadku, přičemž má stejná práva a povinnosti jako samosoudce,
- b) samosoudce o přečinech a zločinech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje osm let, pokud trestný poriadok nestanoví jinak,
- c) předseda senátu anebo senát v ostatních případech.⁷²

Pro platnost návrhu dohody o vině a trestu se stejně jako u nás vyžaduje písemná forma dohody a podpis prokurátora, obviněného, obhájce a poškozeného, pokud úspěšně uplatnil svůj nárok na náhradu škody a zúčastnil se dohadovacího řízení. V případě, že se dohoda uzavírá s mladistvým, je k jejímu uzavření potřebný souhlas zákonného zástupce.

Dohoda o vině a trestu musí v souladu s ust. § 232 odst. 7 trestního poriadku obsahovat:

- a) označení účastníků dohody, datum, místo a čas jejího sepsání,
- b) popis skutku s uvedením místa, času, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo tak, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným

⁶⁸ Výrok o náhradě škody, popř. o ochranném opatření

⁶⁹ ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 58

⁷⁰ KORGO, Dušan a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 384

⁷¹ § 237 odst. 3 trestního poriadku

⁷² JALČ, Adrián. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, č. 4, s. 107

- skutkem, právní kvalifikaci trestného činu, který byl skutkem spáchán,
a to i s uvedením příslušného ustanovení trestného poriadku,
- c) druh, výměru a způsob výkonu trestu,
 - d) rozsah a způsob náhrady škody, pokud byla činem způsobena, a
 - e) ochranné opatření, pokud přichází v úvahu jeho uložení.

Na první pohled je patrné, že se obsahové náležitosti dohody o vině a trestu v českém právním řádu a právním řádu slovenském, liší. K markantním rozdílům zcela určitě patří skutečnost, že český zákonodárce k uzavření dohody o vině a trestu požaduje prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, zatímco slovenská právní úprava vyžaduje, aby se obviněný ke spáchání skutku přiznal a uznal vinu. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že český a slovenský zákonodárce na obviněného kladou stejný požadavek, domnívám se, že tomu tak není. Jestliže podle naší právní úpravy se po obviněném požaduje pouze prohlášení, že spáchal skutek, pro který je trestní řízení vedeno, je zcela možné, že obviněný po chladné kalkulaci všech relevantních skutečností, a ve světle provedených důkazů, dospěje k názoru, že je zkrátka jednodušší prohlásit, že skutek spáchal a „pojistí“ si tak mírnější trest. O poznání důslednější byl ale slovenský zákonodárce, který po obviněném požaduje nejen, aby se přiznal ke spáchání skutku, pro který se trestní řízení vede, ale zároveň také, aby uznal svou vinu. Tím, že obviněný svou vinu uzná, se dle mého názoru skutečně vnitřně ztotožní s tím, že za jeho protiprávní čin bude následovat sankce stanovená zákonem.

Návrh dohody o vině a trestu, který obsahuje všechny shora uvedené obsahové náležitosti, doručí prokurátor soudu společně s písemnou dohodou o vině a trestu a celým vyšetřovacím spisem. Jestliže v návrhu dohody o vině a trestu nedojde k dohodě o náhradě škody, prokurátor v souladu s ust. § 323 odst. 3 věty druhé trestného poriadku, soudu navrhne, aby poškozeného odkázal s nárokem na náhradu škody, nebo její části, na občanskoprávní řízení.

Při zkoumání návrhu dohody o vině a trestu a vyšetřovacího spisu, se soud zaměří zejména na tyto skutečnosti:

- a) „prokázání, že řízení, které spis obsahuje je trestným činem,
- b) že skutek spáchal obviněný, který se k němu přiznal,
- c) že provedené dokazování potvrzuje výše uvedené skutečnosti, že v přípravném řízení byly respektovány procesní předpisy, stejně jako

legální postup orgánů činných v trestním řízení a že samotný návrh dohody je vyvážený a obsahuje zákonem požadované náležitosti (§ 232 odst. 7).⁷³

Poté co předseda senátu přezkoumá návrh dohody o vině a trestu v souladu s ust. § 331 odst. 1 trestného poriadku, určí termín veřejného zasedání, jehož předmětem bude rozhodnutí o návrhu dohody o vině a trestu, nebo návrh dohody o vině a trestu odmítne, pokud zjistí závažné porušení procesních předpisů, zejména práva na obhajobu, anebo pokud je dohoda o vině a trestu zřejmě nepřiměřená. Rozhodnutí o odmítnutí návrhu dohody o vině a trestu činí soud stejně jako u nás formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost. Pokud stížnost není podána, nabude usnesení právní moci a trestní věc, se stejně jako podle české právní úpravy, vrací do stádia přípravného řízení.⁷⁴

Pokud soud nařídí veřejné zasedání, doručí obviněnému, jeho obhájci, poškozenému, popř. jeho zmocněnci, návrh dohody o vině a trestu, který se na tomto zasedání bude v souladu se zákonem⁷⁵ projednávat. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti členů senátu, zapisovatele, prokurátora, obviněného, popř. jeho obhájce, a probíhá tak, že na počátku prokurátor přednese návrh dohody o vině a trestu a následně předseda senátu zjistí v souladu s ust. § 333 odst. 3 trestného poriadku konkrétní skutečnosti od obviněného, a to formou otázek, jejichž díkce je stanovena přímo zákonem.⁷⁶ K tomu, aby soud mohl návrh dohody o vině a trestu schválit odsuzujícím rozsudek, je nutné, aby obviněný odpověděl na všechny otázky kladně.⁷⁷ Položením všech těchto otázek, jejichž znění stanoví trestný poriadok, se podle profesora Jelínka „verifikuje uznání

⁷³ KORGO, Dušan a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 384

⁷⁴ KORGO, Dušan a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 385

⁷⁵ § 332 odst. 2 trestného poriadku

⁷⁶ Předseda senátu prostřednictvím těchto otázek zjišťuje, jestli obviněný rozumí podanému návrhu na dohodu o vině a trestu, jestli souhlasí, aby se jeho trestní věc projednala touto zkrácenou formou, čímž se vzdává práva na veřejný soudní proces, jestli rozumí, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jestli byl jako obviněný poučen o svých právech, zejména o právu na obhajobu, zda mu byla dána možnost na svobodnou volbu obhájce a zda se s obhájcem mohl radit o způsobu obhajoby, jestli rozuměl podstatě řízení o návrhu na dohodu o vině a trestu, jestli rozumí právní kvalifikaci skutku jako trestného činu, jestli byl seznámen s trestnými sazbami, které zákon stanoví za trestné činy jemu kladené za vinu, jestli se dobrovolně přiznal a uznal vinu za spáchaný skutek, který se v návrhu dohody o vině a trestu kvalifikuje jako určitý trestný čin, jestli souhlasí s navrhaným trestem, trest přijímá a ve stanovených lhůtách se podřídí výkonu trestu a ochrannému opatření a nahradí škodu v rozsahu dohody, jestli si uvědomuje, že pokud soud přijme návrh na dohodu o vině a trestu a vynese rozsudek, který nabude právní moci vyhlášením, nebude možné proti tomuto rozsudku podat odvolání.

⁷⁷ VRÁBLOVÁ, Miroslava. Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 7, s. 195

vině“.⁷⁸ Zákon⁷⁹ výslovně stanoví jako podmínku pro schválení návrhu dohody o vině a trestu, aby obviněný na všechny položené otázky odpověděl „ano“.

Obviněný si musí být vědom všech důsledků, které s sebou přináší rozhodnutí účastnit se řízení o dohodě o vině a trestu, a to sice zejména toho, že soud mu uloží trest bez dokazování viny. Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, nemůže být dle dikce zákona podáno odvolání ani dovolání⁸⁰, kromě dovolání, které by mohlo být podáno pro důvod uvedený v ust. § 371 odst. 1 písm. c) trestného poriadku.⁸¹

3.1.1 Využívání dohody o vině a trestu ve Slovenské republice v praxi

Mnozí odborníci⁸² se ve svých publikacích shodují, že zavedení dohody o vině a trestu do slovenského právního řádu byl pozitivní krok správným směrem, zároveň ale poukazují na skutečnost, že využívání tohoto institutu v praxi s sebou přinese celou řadu aplikačních problémů a nejasností, ke kterým bude potřeba se postavit čelem. Je potřeba říci, že slovenští odborníci, na rozdíl od českých, zaujímali už při diskuzích o zavedení tohoto nového institutu do slovenského právního řádu, spíše pozitivní přístup. Jiný postoj k této problematice ale měla slovenská veřejnost, ve které převažovala tendence vnímat dohodu o vině a trestu spíše jako obchod se spravedlností. Nemalou měrou k tomu přispěla slovenská média, která se podle slovenského advokáta Kolesára naučila „dávat rovnítko mezi skutečností dohoda o vině a trestu = (pouze) nižší (vnímaný i jako malý) trest“.⁸³ Dá se říci, že pozitivní vnímání dohody o vině a trestu ze strany slovenských odborníků, bylo podstatně narušeno příspěvkem profesora Musila na konferenci „Rekodifikácia trestného práva – doterajšie poznatky a skúsenosti“, který řekl „dohody o vině a trestu pokládám za špatné řešení, jehož nevýhody

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 20

⁷⁹ § 334 odst. 1 trestného poriadku

⁸⁰ § 334 odst. 4 trestného poriadku

⁸¹ Tento důvod spočívá v tom, že zásadním způsobem bylo porušeno právo na obhajobu.

⁸² Srov. VRÁBLOVÁ, Miroslava. Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 7, ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, s. 58

⁸³ KOLESÁR, Juraj. Dohoda o vine a treste – strašiak spravdivosti? *Bulletin slovenskej advokacie*. 2009, č. 1-2, s. 4

převažují nad očekávanými výhodami; domnívám se proto, že toto řešení by nemělo být českým zákonodárcem přijato.“⁸⁴

Ačkoliv by se ve světle těchto skutečností mohlo nakonec zdát, že institut dohody o vině a trestu byl do slovenského právního řádu sice zaveden, ale jeho užívání v praxi se nejen nekonalo, ale ani neosvědčilo, opak je pravdou.

Ze statistik, které vede Generální prokuratura Slovenské republiky, jednoznačně vyplývá, že ročně dochází k nárůstu trestních věcí, které jsou vyřešeny formou odklonu, přičemž velmi významné místo mezi nimi zaujímá právě dohoda o vině a trestu. Pro lepší přehlednost jsem tyto údaje zpracovala do této tabulky.⁸⁵

Rok	Počet věcí, které prokuratura ukončila podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu
2006	2916
2007	5328
2008	6039
2009	7209
2010	7619
2011	7936
2012	8369
2013	8030
2014	6713

Je zřejmé, že po počáteční nejistotě, která nastala po zavedení dohody o vině a trestu do slovenského právního řádu, si všichni zúčastnění uvědomili, že se jedná o institut, který má řadu předností a je hlavně efektivní.

⁸⁴ KOLESÁR, Juraj. Dohoda o vine a treste – strašiak spravdivosti? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2009, č. 1-2, s. 5

⁸⁵ Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za roky 2006 až 2014. [online]. [cit. 2016-3-2]. Dostupné z: <www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>

3.2 Právní úprava dohody o vině a trestu ve Spojených státech amerických

Spojené státy americké patří k zemím, ve kterých se uplatňuje angloamerický typ právní kultury. V rámci tohoto typu právní kultury má největší význam common law neboli obecné právo, které je vytvářeno rozhodnutími soudů v podobě tzv. precedentů.

Institut dohody o vině a trestu, který se zde označuje jako plea bargaining, má v těchto končinách dlouholetou tradici a jeho počátky sahají k první polovině 19. století. Zatímco v zemích s kontinentálním typem právní kultury je institut dohody o vině a trestu zařazován do příslušného právního řádu za účelem zrychlení a zefektivnění trestního řízení, odbřemenění justice a částečně také pro ochranu obětí trestných činů, ve Spojených státech amerických patří „mezi důvody jeho vzniku zejména vzestup profesionality policie a veřejných žalobců, vzrůst specializace a profesionalizace na straně obhajoby a rozšíření práv obhájce na v předsoudním stádiu, větší složitost a finanční náročnost porotního soudního procesu, změny v trestní legislativě a snaha veřejných žalobců a soudců dosáhnout rozhodnutí, která by co nejlépe vyhovovala potřebám daného pachatele.“⁸⁶

US Code: Title 18A, Rule 11, Pleas neboli pravidlo č. 11 je pramen práva, který obsahuje právní úpravu dohodovacího řízení.⁸⁷

Ve Spojených státech amerických se trestní řízení nezahajuje podáním písemné obžaloby, nýbrž zadržením podezřelého a jeho předvedením na policejní stanici. K provedení zatčení je potřeba, aby bylo dáno rozumně předpokladatelné podezření ze spáchání určitého činu. V případě, že se osoba dopustí jednání, které je „málo významné“, vystaví policista na místě písemnou výzvu, jejímž obsahem je povinnost dostavit se před soud k projednání případu.⁸⁸ Na tomto místě považují rovněž za důležité uvést, že zatímco k odvětvím veřejného práva v kontinentálním typu právní kultury patří správní právo, které umožňuje stíhat méně závažná protiprávní jednání, než jsou trestné činy, angloamerický právní

⁸⁶ VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Parlament České republiky. Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009, s. 2. [online]. [cit. 2016-2-6]. Dostupné z: <www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>

⁸⁷ VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Parlament České republiky. Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009, s. 3. [online]. [cit. 2016-2-6]. Dostupné z: <www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>

⁸⁸ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 293

systém takové právní odvětví nezná.⁸⁹ Z toho se jasně podává, že ve Spojených státech amerických se veškerá protiprávní jednání, kterých se osoby na tomto území pobývající dopustí, se budou stíhat v rámci trestního řízení.

Stranou nelze ovšem ponechat fakt, že státní zástupce se v rámci angloamerického typu právní kultury, při rozhodnutí o tom, jestli zahájí trestní stíhání nebo ne, řídí zásadou oportunity. Rozhodnutí o tom, jestli tedy obžalobu podá, nebo nikoliv, je ponecháno zcela v jeho kompetenci a uvádí se, že státní zástupce se dokonce při rozhodování řídí i úvahou, že není v jeho časových možnostech ani soudu, stíhat pachatele každého, i prokazatelně spáchaného, trestného činu.⁹⁰

V případě, že se státní zástupce rozhodne obžalobu podat, následuje postup, během kterého soud vyrozumí obžalovaného, o tom, že byla proti němu podána obžaloba a zároveň ho vyzve k tomu, aby se vyjádřil, zda je ve smyslu podané obžaloby vinen (tzv. plea guilty), nebo aby uvedl, zda vinu popírá (not guilty). Pokud obžalovaný prohlásí, že se cítí být podle obžaloby vinen, soud dokázání v otázce viny nevede a jeho úlohou je pak pouze rozhodnout o výši trestu. V případě, že obžalovaný svou vinu popře, znamená to, že jeho trestní věc se bude projednávat ve standardním trestním řízení.⁹¹

Ze statistik Spojených států amerických vyplývá, že až 95% odsuzujících rozsudků, je vyneseno na základě skutečnosti, že se obviněný ke své vině přizná. „Nemalá část těchto „uznání viny“ je ale výsledkem vyjednávání mezi obhájcem a státním zástupcem, „plea bargaining“.“⁹² Základním východiskem pro konání plea bargaining, je tedy skutečnost, že obviněný svou vinu přizná. V rámci dohodovacího procesu se pak rozlišují dva druhy:

- a) tzv. sentence bargaining, neboli vyjednávání o trestu, kdy státní zástupce obžalovanému slíbí, že výměnou za jeho přiznání viny, doporučí soudu, aby mu byl uložen nižší trest,
- b) tzv. charge bargaining, neboli vyjednávání o žalovaném skutku, kdy státní zástupce obžalovanému slíbí, že výměnou za jeho přiznání viny,

⁸⁹ ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednávaná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 21

⁹⁰ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 298

⁹¹ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 293

⁹² ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 298

vypustí některý skutek z obžaloby, nebo bude některý skutek kvalifikovat jako méně závažný trestný čin.⁹³

Co se týče povinného zastoupení obviněného obhájcem, tak nejdříve bylo pro trestní řízení obecně stanoveno, že „v řízení před federálními soudy má každý nemajetný obviněný právo, aby mu byl ustanoven obhájce.“⁹⁴ Po několika letech ovšem Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí stanovil, že nemajetnému obviněnému, má být obhájce v trestním řízení ustanoven pouze za předpokladu, že to odůvodňují zvláštní podmínky případu. Za pozornost určitě stojí skutečnost, že v rámci amerického trestního řízení, nese obhájce větší odpovědnost za prokázání skutkový stav. Státní zástupce totiž na rozdíl od kontinentálního typu právní kultury, zde nemá povinnost shromažďovat důkazní prostředky, které by svědčily ve prospěch obviněného. Tím tedy dochází k tomu, že obhájce obviněného je vlastně jediný subjekt, jehož úkolem je shromažďovat důkazní prostředky, které prokážou nevinu obviněného. Obhájce obviněného se dokonce nemůže spolehnout ani na ucelený trestní spis, který je v podmínkách kontinentálního typu právní kultury samozřejmostí, neboť zápisy o vyšetřování mu nejsou přístupné.⁹⁵

Jestliže byla mezi obžalobou a obžalovaným uzavřena dohoda, jsou povinni o této skutečnosti vyrozumět soud. Úlohou soudu pak je zejména přezkoumat skutečnost, zda obžalovaný své doznání učinil dobrovolně a bez psychického nátlaku. Soud se zároveň zabývá otázkou, zda si je obžalovaný plně vědom procesních důsledků svého souhlasu s obžalobou.⁹⁶ Stejně jako v právních úpravách v některých kontinentálních právních systémech⁹⁷, upravuje i právní řád Spojených států amerických ve 14 bodech skutečnosti, kterými si soudce při schvalování dohody musí být jist a ověřuje je tak u obžalovaného. Mezi tyto skutečnosti patří zejména to, že „obviněný zná a chápe povahu obžaloby, maximální a minimální trest pro žalovaný čin, skutečnost, že má právo prohlásit nevinu, a dále skutečnost, že prohlášením viny se zříká práva na projednání věci

⁹³ ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 22

⁹⁴ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonost*. 1991, č. 5, s. 295

⁹⁵ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonost*. 1991, č. 5, s. 295 - 296

⁹⁶ ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 23

⁹⁷ Myšleno slovenský právní řád

soudem. Obviněný vypovídá o shora uvedených skutečnostech pod přísahou v hlavním líčení.“⁹⁸

Ačkoliv by se na první pohled mohlo jevit jako zcela nevýznamná skutečnost to, zda je trestní řízení konáno před samosoudcem, nebo v amerických poměrech, před porotou, opak je pravdou. Většinu trestních věcí tvoří ve Spojených státech amerických věci nepatrné závažnosti (tzn. přestupky), které jsou projednávány samosoudci tzv. nižších soudů. Obžalovaným, jejichž věci jsou závažnější, je zaručeno právo na to, aby jejich záležitost byla projednána před porotou. Tohoto práva se ovšem obžalovaný může vzdát, což může v některých případech pro něj být velmi přínosné. Porota bývá totiž složena z občanů a je proto velmi složité odhadnout, jak bude příslušná porota činit, o kterém se trestní řízení vede, hodnotit.⁹⁹

Úlohou soudu v americkém trestním řízení, ve kterém obžalovaný svou vinu uznal a uzavřel se státním zástupcem dohodu, je přezkoumat, zda byly podmínky dohody přijatelné. V případě, že ano, soud dohodu schválí a následně rozhodne o trestu.¹⁰⁰

3.2.1 Využívání dohody o vině a trestu ve Spojených státech amerických v praxi

V převážné většině zemí s kontinentálním typem právní kultury se uvádí, že plea bargaining je institut, který patří téměř výhradně do zemí, kde se uplatňuje angloamerický typ právní kultury. I za předpokladu, že by tomu tak skutečně bylo, nelze ponechat stranou, že i ve Spojených státech amerických má tento institut jak odpůrce, tak zastánce.

Zastánci tohoto institutu argumentují jednak tím, že jeho využití má především praktické dopady na justiční systém, neboť šetří hlavně soudům čas, který pak lze věnovat daleko závažnějším trestným činům. Zároveň se také uvádí,

⁹⁸ VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Parlament České republiky. Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009, s. 3. [online]. [cit. 2016-2-6]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>>

⁹⁹ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 300

¹⁰⁰ VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Parlament České republiky. Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009, s. 4. [online]. [cit. 2016-2-6]. Dostupné z: <www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>

že pokud by se v praxi přestal aplikovat, došlo by k naprostému chaosu v trestních věcech a také k nadměrnému zahlcení. Vyřízení trestní věci touto cestou má samozřejmě i výhody pro obžalovaného, který pokud prohlásí, že se cítí být vinen podle obžaloby, dosáhne nižšího trestu, nebo v lepším případě změny kvalifikace závažnějšího trestného činu.¹⁰¹ Otázkou ale zůstává, jestli tím dochází k naplnění jedné z mého pohledu vůbec nejdůležitější úlohy státu, tedy ochraně občanů před nežádoucím jednáním jedinců, kteří se do společnosti nezařadí. Sama za sebe totiž říkám, že pokud bych se stala obětí trestného činu, který by byl závažný, rozhodně bych nebyla uspokojena tím, že by obžalovaný přiznal svou vinu a v důsledku toho by došlo ke změně kvalifikace na méně závažný trestný čin.

Proti zastáncům plea bargaining stojí samozřejmě její odpůrci. Ti dokonce uvádějí, že „proces dojednávání viny je nelegální a nelegitimní a samotná podstata obchodování se spravedlností je nemorální.“¹⁰² Ponecháme-li ovšem stranou takto vyhraněné názory, objektivně lze konstatovat, že proces, při kterém se ve Spojených státech amerických rozhodne o vině člověka, je poněkud závažnější. Je zcela zřejmé, že pozice státního zástupce je zde v rámci trestního řízení velmi silná, dokonce se uvádí, že „se stává, že státní zástupce počítaje s budoucím vyjednáváním, formuluje původní obžalobu nepřiměřeně přísně, aby měl při jednání s obhájcem z čeho slevovat.“¹⁰³ Ve světle těchto skutečností, se pak může celkem oprávněně jevit, že na základě plea bargaining dochází k nesprávné kvalifikaci spáchaného skutku a zároveň je na obžalované vyvíjen tlak směřující k tomu, aby přiznali vinu za čin, kterého se ve skutečnosti nedopustili. Zastánci tohoto institutu by opět argumentovali tím, že se zpravidla bude jednat o čin, jehož právní kvalifikace bude mírnější, než činu skutečně spáchaného, může ale být takové přiznání skutečně efektivní?

Ať už jsou názory občanů Spojených států amerických na institut plea bargaining jakékoliv, je zřejmé, že v praxi dochází k jeho celkem úspěšné aplikaci a na druhé straně přináší také své očekávané výsledky. Co se týče jeho zákonnosti, tak „Nejvyšší soud v sedmdesátých letech uznal, že taková dohoda

¹⁰¹ ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 22

¹⁰² ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 23

¹⁰³ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 299

stran se nepříčí ústavě a konstatoval, že plea bargain je důležitou složkou amerického systému trestní justice.¹⁰⁴

¹⁰⁴ ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 5, s. 299

4 Právní úprava dohody o vině a trestu de lege ferenda

Po náležitém prostudování institutu dohody o vině a trestu, je na místě, abych v závěrečné kapitole této práce uvedla své návrhy na zlepšení tohoto institutu. Ráda bych zde uvedla také poznatky, které jsem díky ochotě osob, které mají možnost s tímto institutem pracovat v praxi,¹⁰⁵ získala. V neposlední řadě zde uvedu údaje, které vypovídají o užívání dohody o vině a trestu v praxi.

Na prvním místě, bych ráda uvedla ony shora zmíněné získané poznatky. Začnu-li od samého začátku, tak nejprve jsem hovořila se státní zástupkyní. Na počátku našeho rozhovoru uvedla, že institut dohody o vině a trestu má složitou právní úpravu a současně je odklonem, který si v praxi mohou dovolit použít pouze majetnější spoluobčané, kterým není obhájce ustanoven ex offio a pro které je dotyčný obhájce ochoten být opravdu obhájcem v náležitém slova smyslu. Skutečnost, že dle naší právní úpravy je advokát placen nikoliv za vyřízení právní věci, ale za jednotlivý právní úkon, vede k tomu, že advokáti neúměrně prodlužují trestní řízení ve snaze dosáhnout vyšší odměny.

Co se týče zahájení jednání o dohodě o vině a trestu, je z pohledu státních zástupců potřeba, aby mohlo vůbec být jednání o dohodě o vině a trestu započato, aby iniciativa vzešla ze strany obviněného, potažmo jeho obhájce. Očekávání této iniciativy státní zástupkyně zdůvodnila jako pochopitelné, neboť obviněný má být tím, kdo po náležitém uvědomění si své viny má projevit vůli, aby za takové situace byla jeho věc vyřízena co možná nejrychleji a s co možná nejmenšími zásahy do jeho soukromého života. Kromě této iniciativy pak státní zástupce očekává, že ze strany obviněného bude během celého jednání vyvíjena velmi aktivní součinnost. Jako příklad je možné uvést zajištění vyjádření poškozeného k uzavření dohody o vině a trestu. Ve světle shora uvedených skutečností, by se mohlo zdát, že státní zástupci nemají k uzavírání dohody o vině a trestu žádné výhrady a jsou ochotni ji sjednávat za předpokladu, že krok k jejímu uzavření učiní obviněný. Též ze strany státní zástupkyně mi ale bylo sděleno, že pro orgány činné v trestním řízení, zejména pak pro policejní orgány, je silně demotivující, když jsou ve vztahu k obviněnému činěné „ústupky“ pouze za prohlášení viny. Zbývá mi tedy pouze konstatovat, že „akceptování řízení o dohodě o vině a trestu bude tak významnou změnou trestního řízení, že zažití a vstřebání tohoto institutu

¹⁰⁵ Měla jsem možnost diskutovat o dohodě o vině a trestu se státní zástupkyní z Okresního státního zastupitelství Plzeň-město a se dvěma soudkyněmi z Okresního soudu Plzeň-město.

bude „stát“ celou jednu věkovou generaci státních zástupců, kteří si budou muset příslušné postupy v této souvislosti osvojit.“¹⁰⁶

Na Okresním soudě Plzeň-město si na mě našly čas dvě soudkyně, které byly ochotny sdělit mi své postřehy z praxe k institutu dohody o vině a trestu. Předně bych ráda podotkla, že jsem měla možnost hovořit se soudkyní, která dohodu o vině a trestu v praxi ani jednou neaplikovala a poté se soudkyní, která tento institut v praxi užila. Co se týče jejich postoje, tak ten byl poněkud odlišný.

První soudkyně uvedla, že z jejího pohledu se jedná o nadbytečný institut, který je v praxi „mrtvý“, a to především z toho důvodu, že strany trestního řízení jej odmítají používat. Podle jejího názoru, dlouhodobé nedostatečné personální obsazení státního zastupitelství v Plzni, vede k tomu, že státní zástupci pracují pod velkým stresem a tlakem, který pak ústí ve snaze trestní řízení vést obvyklou „naučenou“ formou. Nemalou měrou k tomu pak přispívá činnost policejních orgánů, která není pro trestní řízení dostatečně kvalifikovaná, a to zejména z důvodu chybějících služebně starších policistů, kteří by byli schopni vést práci nových, nezkušených kolegů. Proto pak v okamžiku, kdy se státní zástupce a obviněný, potažmo jeho obhájce, alespoň přibližně „sejdou“ v otázce výši trestu, je pro soud jednodušší stranám takto „vyhovět“ a trestní věc vyřídit v podstatě ke spokojenosti všech. Zdůraznila také, že podle jejího názoru státní zástupci nemají vůbec žádnou snahu jednání o dohodě iniciovat, a to ani u těch nejméně závažných trestných činů, tj. u přečinů. Co se pak týče zločinů, ohledně kterých lze dohodu o vině a trestu sjednat také, vyjádřila své přesvědčení, že u těchto trestných činů státní zástupci už vůbec nebudou ochotni s obviněným vyjednávat.

Jak jsem již výše zmínila, druhá soudkyně, která byla ochotná sdělit své zkušenosti s dohodou o vině a trestu, měla k tomuto institutu odlišný postoj. Hned v úvodu mi řekla, že se za dobu její praxe měla možnost trestní věc vyřídit touto cestou pouze jednou, což je velká škoda. Zdůraznila, že jej považuje za velice užitečný a smysluplný nástroj, díky kterému je možné trestní věc vyřídit jednoduše a rychle. I ona ovšem jednoznačně uvedla, že v řízení je celkem jasně vidět, že státní zástupci tento institut nechtějí používat, což označila jako politováníhodné. Dokonce uvedla, že se sama pokoušela vyjít stranám maximálně vstříc, když např. namítaly, že nemohou dohodu o vině a trestu uzavřít z důvodu chybějícího prostoru ke schůzce, a to nabídnutím možnosti jednat v soudní síni. I

¹⁰⁶ ŠABATA, Karel; RŮŽIČKA, Miroslav. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*. 2009, roč. 7, č. 6, s. 8

přesto, ale nedošlo k tomu, že by strany k vyjednávání dohody přistoupily. Také uvedla, že nevidí důvod, proč by dohodu o vině a trestu nebylo možné uzavírat i u zvláště závažných zločinů za předpokladu, že obviněný svou vinu přizná.¹⁰⁷ V závěru nezapomněla dodat, že dohodu o vině a trestu považuje za velmi pozitivní a pokrokový institut.

Z pozice studenta, kterému chybí praktické zkušenosti, je poněkud obtížné činit návrhy, které by měly směřovat ke zlepšení a zdokonalení, ale přesto se o to pokusím. V následujících bodech uvádím své náměty na zlepšení stávající právní úpravy:

- a) způsob zahájení jednání o dohodě o vině a trestu - z mého pohledu se jako neadekvátní jeví způsob, jakým je možné jednání o dohodě o vině a trestu zahájit. Ačkoliv podle dikce zákona¹⁰⁸ je možné, aby jednání inicioval sám obviněný, přesto zde zákon ponechává státnímu zástupci možnost, odmítnout takové jednání zahájit, a to bez náležité specifikace skutečností, které jej k tomu vedly. Mám za to, že v trestním řízení je na místě, aby v případě, že si sám obviněný přeje, aby jeho trestní věc byla odkloněna touto cestou, byl právní nárok na to, aby k tomu ve skutečnosti také došlo.
- b) okamžik zahájení jednání o dohodě o vině a trestu - de lege ferenda se domnívám, že by bylo vhodné, aby se jednání o dohodě o vině a trestu zahajovalo až v okamžiku, kdy obviněný učiní prohlášení, že spáchal skutek pro který je stíhán. Domnívám se, že ve skutečnosti totiž státní zástupce ani nemá „motivaci“ jednání o dohodě o vině a trestu iniciovat, když si vlastně nemůže být jist tím, že obviněný takové prohlášení učiní.
- c) dále navrhuji, aby v zákoně byla výslovně zakotvena možnost soudu vrátit státnímu zástupci věc v průběhu hlavního líčení, pokud shledá, že podmínky pro uzavření dohody o vině a trestu jsou splněny.

¹⁰⁷ Považují za vhodné zdůraznit, že sama uvedla, pokud obviněný svou vinu přizná. Použila tedy jinou konstrukci, než je uvedena v ust. § 175a odst. 3 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním. Sama se domnívám, že mezi přiznáním viny a prohlášením obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, je celkem citelný rozdíl.

¹⁰⁸ § 175a odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

- d) trestné činy, ohledně nichž lze dohodu o vině a trestu uzavřít - jako důvodné pak neshledávám omezení ohledně trestných činů, u kterých je možné dohodu o vině a trestu uzavřít. Domnívám se, že i v případě, že se pachatel dopustí zvláště závažného zločinu a svého činu lituje, má mu být poskytnuta možnost uzavřít ohledně spáchaného zločinu dohodu o vině a trestu. Myslím si totiž, že současné omezení, tak jak je zákonodárcem stanoveno, zahrnuje příliš širokou škálu trestných činů, u kterých by bylo možné a vhodné dohodu o vině a trestu uzavřít. Vhodnější by tedy z mého úhlu pohledu bylo, aby zákonodárce z tohoto omezení vyjmul skutečně jenom ty trestné činy, ohledně kterých je zcela na místě, aby dohoda uzavírána nebyla, tj. trestné činy upravené v hlavě I., III. a XIII. zvláštní části trestního zákoníku.
- e) dohoda o vině a trestu u mladistvých - zvláště bych se k možnosti uzavření dohody přikláněla u mladistvých, kde ji shledávám jako přínosnou s ohledem na minimální zásahy do soukromé sféry mladistvého, na rozdíl od soudního procesu.
- f) pozice poškozeného při sjednávání dohody o vině a trestu – je nesporné, že poškozený je ten, komu je trestným činem způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, jejíž výši je často poměrně složité vyčíslit. Nepřikláním se k možnosti, aby k uzavření dohody o vině a trestu byl potřeba souhlas poškozeného, domnívám se ale, že by bylo přinejmenším vhodné, aby majetková škoda nebo nemajetková újma, která byla poškozenému trestným činem způsobena, byla uhrazena ještě před započítáním jednání o dohodě o vině a trestu.
- g) rozšíření odvolacích důvodů proti sjednané dohodě o vině a trestu – současná právní úprava se mi v tomto ohledu zdá dosti neúplná, neboť zákonodárce dává obviněnému možnost se bránit pouze tehdy, pokud obsah dohody nesouhlasí se zněním sjednané dohody o vině a trestu. Může ale dojít k situaci, kdy bude sice dohoda o vině a trestu sjednána, ale postup, jakým ji bylo dosaženo, bude stižen procesními vadami, proti kterým se ale obviněný nemá podle současné právní úpravy možnost bránit.

O skutečném užívání institutu dohody o vině a trestu v praxi nám podávají obraz zprávy o činnosti státního zastupitelství za příslušný kalendářní rok. Za období od 1. 9. 2012¹⁰⁹ byl návrh na schválení dohody o vině a trestu podán celkem u 29 osob, přičemž u 24 osob k tomu došlo ve stádiu vyšetřování a u zbylých 5 osob ve zkráceném přípravném řízení. Dohoda o vině a trestu byla užita zejména na úseku drogové, majetkové a hospodářské trestné činnosti a v neposlední řadě u trestných činů spáchaných na úseku dopravy.¹¹⁰ Lze konstatovat, že oproti tomu v roce 2013 došlo k mírnému nárůstu návrhů na schválení dohody o vině a trestu, kterých bylo celkem 118. U 103 osob byl návrh podán opět ve stádiu vyšetřování a u zbylých 15 osob pak ve zkráceném přípravném řízení.¹¹¹ Je celkem patrné, že tendence tento nový institut užívat, byla velmi nízká. Za rok 2014, což je poslední rok, za který je v současné době zpráva o činnosti státního zastupitelství k dispozici, bylo podáno celkem 86 návrhů na schválení dohody o vině a trestu. Z tohoto počtu, byl návrh u 79 osob podán ve stádiu vyšetřování a u 7 osob ve stádiu zkráceného přípravného řízení.¹¹²

Z výše uvedených statistických údajů se jasně podává, že k naplnění cílů, jež si český zákonodárce při zavádění institutu dohody o vině a trestu do českého právního řádu kladl, rozhodně nedošlo. Úprava tohoto institutu, který měl vést k urychlení trestního řízení je naopak označována jako procesně složitá a příliš formalistická.

¹⁰⁹ K tomuto dni nabyla účinnosti novela trestního řádu, která institut dohody o vině a trestu zavedla do českého právního řádu.

¹¹⁰ Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2012. [online]. [cit. 2016-2-22]. Dostupné z: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>>

¹¹¹ Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2013. [online]. [cit. 2016-2-22]. Dostupné z: www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti

¹¹² Nejvyšší státní zastupitelství: zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2014. [online]. [cit. 2016-2-22]. Dostupné z: www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti

Závěr

Dohoda o vině a trestu je nejmladším odklonem, který byl do českého trestního řádu implementován. Je celkem patrné, že i přesto, že ji český zákonodárce přijal, je její právní úprava přinejmenším opatrná a nejistá. Zdá se, jako kdyby si zákonodárce byl vědom toho, že našlapuje po příliš tenkém ledu, neboť není žádným tajemstvím, že odbornou i laickou veřejností byl tento nový institut „přiját“ s velkou rezervou.

I přes veškeré shora nastíněné argumenty, názory a postoje, zůstává jako nepopíratelný fakt, že náležité využití dohody o vině a trestu, by v praxi skutečně vedlo k cílům, které si tento institut kladl, tedy zejména k odbřemenění justice a významnému zefektivnění trestního řízení.

Jak již bylo v této práci naznačeno, domnívám se, že nemalou měrou k rozhodnutí zavést do českého trestního řádu dohodu o vině a trestu přispěla skutečnost, že tento institut je již řadou evropských zemí užíván a výsledky, které poskytuje, jsou znatelné. Největší a zároveň nejbližší příklad nám v tomto směru poskytuje Slovenská republika, kde tento institut našel své právoplatné místo v trestním řádu a v praxi se stal velmi užitečným. Je zcela nesporné, že velký vliv na to měla řádná připravenost zákona, do kterého byla novela přijímající tento nový institut zařazena, ale ve velké míře také přístup orgánů činných v trestním řízení. Ze zdrojů, které jsem totiž měla možnost nastudovat, jsem získala dojem, že ačkoliv i na Slovensku, měly orgány činné v trestním řízení k tomuto institutu zpočátku své výhrady, převážila u nich tendence a chuť tento nový institut vyzkoušet a ověřit si, zda skutečně stranám trestního řízení nabízí ony slibované výhody. S politováním lze konstatovat, že u nás k takové tendenci prozatím nedošlo a institut dohody o vině a trestu tak zůstal na pomezí mezi zavedením do trestního řádu a skutečným užíváním.

Dohodě o vině a trestu je mimo jiné vytýkáno, že se jedná o institut, který náleží do angloamerického právního systému. Rozhodně souhlasím s tím, že ve své ryzi podobě nemá angloamerická plea bargaining v právním řádu země s kontinentálním typem právní kultury co pohledávat. Ostatně i v obecné části důvodové zprávy k novele trestního řádu, která dohodu o vině a trestu do českého trestního práva zavedla, se jasně podává, že ji „nelze srovnávat s klasickým

angloamerickým dohadovacím řízením o vině a trestu, inspiruje se jen některými jeho prvky.“¹¹³

Po detailním studiu veškerých vyznačených pramenů, z nichž tato práce vychází, jsem dospěla k závěru, že přijetí dohody o vině a trestu do českého trestního řádu bylo správné rozhodnutí. Tento pokrokový institut má v sobě potenciál nejenom zrychlit, nýbrž i zefektivnit trestní řízení, tak aby došlo k uspokojení stran trestního řízení a spravedlnosti bylo učiněno zadost. Jeho současná právní úprava, která je dosti přísná, zároveň poskytuje záruku zachování řádného trestního procesu a rovněž garantuje dodržení základních práv obviněného.

¹¹³ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>>

Resumé

Plea bargaining or agreement of guilt and punishment, which can be described as a method of solving criminal cases, is an instrument which is primarily typical for Anglo-Saxon legal system. The Czech Republic belongs to many countries with continental system of law which implemented plea bargaining into the Criminal Law. The amendment of Czech Criminal Procedure Code was published as the act No. 193/2012 Coll. Plea bargaining has been applicable since September 2012.

Plea bargaining is an agreement between public prosecutor and the defendant which consists in the fact that the defendant admits his guilt and public prosecutor promises him a more lenient sentence.

This thesis deals with the current legal regulation of plea bargaining in the Czech Republic. The integration of plea bargaining into the Czech Criminal Law was not easy, therefore this thesis deals about the arguments for and against plea bargaining and also with the basic principles of Criminal Proceedings which are in conflict with plea bargaining. The Slovakian legal regulation which has involved plea bargaining since 2006 was the inspiration for the Czech Legislation of plea bargaining. That is why this work also contains a brief description about Slovakian legal regulation of plea bargaining. The initial inspiration for the legal regulation of plea bargaining in Europe came from the United States. In the United States is plea bargaining a very useful instrument of Criminal Law but even though it is very different from the agreement of guilt and punishment used in the Czech Republic. In this work is also incorporated the negotiation process of the plea bargaining as occurs in the United States. Finally, the thesis contains suggestions to improve of the plea bargaining.

Seznam použité literatury

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- Zákon č. 283/1993 Sb., o státní zastupitelství
- Zákon č. 301/2005 Z.z., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok)
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- Pokyn obecné povahy Nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení
- Vyhláška Ministerstva spravdnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z.z., o podmienkach a postupe prokurátora při konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu

Knižní publikace

- CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní řízení*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 509 s. ISBN 978-80-7380-488-6.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014, 976 s. ISBN 978-80-7502-044-4.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 864 s. ISBN 978-80-87576-44-1.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, 1301 s. ISBN 978-80-87576-29-8.
- KORGO, D. a kol. *Trestné právo procesné*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 439 s. ISBN 978-80-7380-432-9.
- SCHELLE, Karel a kol. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publising, 2012, 100 s. ISBN 978-80-7418-139-9.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 1464 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s:komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 1844 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, 464 s. ISBN 978-80-87576-93-9.
- ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, 128 s. ISBN 978-80-87576-30-4.

Odborné články

- AULICKÝ, Petr. Dohoda o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 3, s. 32 – 35. ISSN 1214-3758.
- BRŇÁKOVÁ, Simona; KORBEL, František. Dohoda o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 7, č. 9, s. 271 – 274. ISSN 1213-5313.
- ČENTÉŠ, Jozef a MAGVAŠIOVÁ, Anna. K aplikácii inštitútu konania o dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2008, č. 1, s. 15 – 18. ISSN 1213-5313.
- JALČ, Adrián. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. 2011, roč. 10, č. 4, s. 106 – 111. ISSN 1213-5313.
- JELÍNEK, Jiří. Dohadovací řízení v trestním procesu a otázky související. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 10, s. 19 – 25. ISSN 1210-6348.
- KOLESÁR, Juraj. Dohoda o vine a treste – strašiak spravdivosti? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2009, č. 1-2, s. 3 – 6. ISSN 1335-1079.
- MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. *Kriminalistika*. 2008, roč. 41, č. 1, s. 3-26. ISSN 1210-9150.
- PROKEŠ, Jaromír. Praktické problémy inštitútu dohody o vine a treste. *Justičná revue*. 2011, roč. 63, č. 12, s. 1611 – 1620. ISSN 1335-6461.
- ŘEHAČEK, Jan. K otázce povinné účasti obhájce při sjednávání dohody o vině a trestu. *Státní zastupitelství*. 2012, roč. 10, č. 6, s. 40 – 43. ISSN 1214-3758.
- ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. *Právo a zákonnost*. 1991, roč. 39, č. 5, s. 292 – 303. ISSN 1210-0900.

- ŠRÁMEL, Bystrík. Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť? *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, č. 5, s. 18 – 24. ISSN 1335-1079.
- ŠABATA, Karel; RŮŽIČKA, Miroslav. Dohoda o vině a trestu de lege ferenda v České republice a možnosti využití slovenské právní úpravy. *Státní zastupitelství*. 2009, roč. 7, č. 6, s. 8. ISSN 1213-37-58.
- VRÁBLOVÁ, Miroslava. Niekoľko poznámok k historicky najmladšiemu odklonu v slovenskom trestnom konaní – dohode o vine a treste. *Trestněprávní revue*. 2007, roč. 6, č. 7, s. 192 -196. ISSN 1213-5313.

Internetové zdroje

- Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 510, návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>>
- Nejvyšší státní zastupitelství: zprávy o činnosti státního zastupitelství za roky 2012-2014. [online]. [cit. 2016-2-22]. Dostupné z: <<http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti>>
- Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za roky 2006-2014. [online]. [cit. 2016-3-2]. Dostupné z: <<https://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html>>
- VESELÁ, Hana. *Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku*. Parlament České republiky. Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 5.283, leden 2009. [online]. [cit. 2016-2-6]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53057>>

Přílohy

Příloha č. 1 – Dohoda o vině a trestu

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město
Klicperova 13, 306 27 Plzeň

Dohoda o vině a trestu

(podle ust. § 175a zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád)

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň-město Mgr. Vladimír Valenta (dále jen „*státní zástupce*“)

a

Obviněný Jan Novák, nar. 12. 3. 1975, bytem Levandulová 28, 323 00 Plzeň (dále jen „*obviněný*“)
práv. zast. osobně přítomným obhájcem JUDr. Zdeňkem Soukupem, se sídlem Macháčková 4, Plzeň

uzavírají dle ust. § 175a trestního řádu tuto

dohodu o vině a trestu:

I.

Na základě usnesení o zahájení trestního stíhání, které vydal policejní orgán Policie ČR, KŘP Plzeňského kraje, MŘP Plzeň, dne 1. 3. 2015 pod sp. zn. KRPP-87453/TČ-2015-124674, je obviněný stíhán pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku, který spáchal tím, že v Plzni dne 12. 3. 2015 okolo 22:50 hodin, po předchozím vědomém požití alkoholických nápojů, jel jako řidič osobního motorového vozidla tovární značky Škoda Octavia, r. z. 2P3 5678, po vozovce Jungmannova ulice ve směru

k Smetanovým sadům, kde byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie ČR, KŘP Plzeňského kraje, MŘP Plzeň, přičemž provedenou dechovou zkouškou ve 22:58 hodin u něho bylo zjištěno 1,82 promile alkoholu v jeho dechu a následným odběrem jeho krve téhož dne v 23:40 hodin pak 2,31 g/kg alkoholu v jeho krvi,

tedy

vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, činnost, při které mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit značnou škodu na majetku,

čímž spáchal

přechin ohrožení pod vlivem návykové látky podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku.

II.

Obviněný tímto přiznává, že spáchal skutek, který je blíže specifikován v ust. článku I této dohody, pro který proti němu bylo zahájeno trestní stíhání. Obviněný dále uvádí, že toto své přiznání činí dobrovolně a bez nátlaku.

III.

Státní zástupce prohlašuje, že výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek blíže specifikovaný v ust. článku I této dohody stal, že tento skutek je trestným činem, že jej spáchal obviněný, a že na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou pochybnosti o pravdivosti prohlášení obviněného uvedeného v ust. článku II.

IV.

Státní zástupce s obviněným dále uvádí, že se dohodli na uložení trestu obecně prospěšných prací ve výměře **jedno sto (100) hodin**, trestu zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu **osmnácti**

(18) měsíců a dále na uložení peněžitého trestu ve výši **padesáti (50) denních dávek**, když výše jednotlivé denní dávky činí **200,- Kč (dvě stě korun českých)**. K tomu obviněný uvádí, že s uložení tohoto trestu výslovně souhlasí a žádá, aby soud tuto dohodu schválil.

V.

Obviněný uvádí, že rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, že je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, i tomu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké sazby trestní zákoník stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován. Obviněný dále uvádí, že prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen i o svých právech na obhajobu. Obviněný výslovně prohlašuje, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení, a že si je vědom, že proti rozsudku, kterým soud schválí dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl.

V souladu s ust. § 314 r odst. 4 trestného řádu se k platnosti této dohody vyžaduje schválení soudu. Státní zástupce podá do tří dnů od podpisu této dohody soudu návrh na schválení této dohody o vině a trestu.

Tato dohoda je sepsána ve čtyřech vyhotoveních, z nichž jedno obdrží státní zástupce, obviněný, jeho obhájce a jedno bude zasláno soudu.

V Plzni dne 30. 3. 2015

Mgr. Vladimír Valenta

Jan Novák

JUDr. Zdeněk Soukup

Příloha č. 2 – Návrh na schválení dohody o vině a trestu

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město

Klicperova 13, 306 27 Plzeň

Okresní soud Plzeň-město

Nádražní 7, Plzeň

8 ZK 289/2015

Návrh na schválení dohody o vině a trestu

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň-město podle ust. § 179b odst. 5 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), resp. dle ust. § 175a trestního řádu, podává v trestní věci podezřelého Jana Nováka, nar. 12. 3. 1975, bytem Levandulová 28, 323 00 Plzeň, pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle ust. § 274 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, návrh na schválení dohody o vině a trestu, která byla uzavřena v sídle Okresního státního zastupitelství Plzeň-město dne 30. 3. 2015 v 08:30 hodin mezi státním zástupcem Mgr. Vladimírem Valentou a podezřelým Janem Novákem, zastoupeným obhájcem JUDr. Zdeňkem Soukupem, se sídlem Macháčkova 4, Plzeň.

S ohledem na shora uvedené a s odkazem na ust. § 314r odst. 1 trestního řádu navrhuji, aby Okresní soud Plzeň-město podle ust. § 314r odst. 4 trestního řádu:

- I. Schválil dohodu o vině a trestu, která byla uzavřena v sídle Okresního státního zastupitelství Plzeň-město dne 1. 4. 2015 v 08:30 hodin mezi státním zástupcem Mgr. Vladimírem Valentou a podezřelým Janem Novákem, zastoupeným obhájcem JUDr. Zdeňkem Soukupem, se sídlem Macháčkova 4, Plzeň.

- II. Na základě dohody o vině a trestu vydal tento odsuzující rozsudek:

Obviněný Jan Novák, nar. 12. 3. 1975, bytem Levandulová 28, 323 00
Plzeň, státní příslušník České republiky,

je vinen, že

v Plzni dne 12. 3. 2015 okolo 22:50 hodin, po předchozím vědomém požití
alkoholických nápojů, jel jako řidič osobního motorového vozidla tovární značky
Škoda Octavia, r. z. 2P3 5678, po vozovce Jungmannova ulice ve směru
k Smetanovým sadům, kde byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie ČR, KŘP
Plzeňského kraje, MŘP Plzeň, přičemž provedenou dechovou zkouškou ve 22:58
hodin u něho bylo zjištěno 1,82 promile alkoholu v jeho dechu a následným
odběrem jeho krve téhož dne v 23:40 hodin pak 2,31 g/kg alkoholu v jeho krvi,

tedy

vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové
látky, činností, při které mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit
značnou škodu na majetku,

čímž spáchal

přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle ust. § 274 odst. 1 trestního
zákoníku, a

odsuzuje se

podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení s ust. § 62 odst. 1 trestního
zákoníku a § 63 odst. 1 trestního zákoníku, k trestu obecně prospěšných prací ve
výměře **jedno sto (100) hodin.**

Podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, na uložení trestu zákazu
činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu **osmnácti
(18) měsíců.**

Podle § 67 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku ve spojení s § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, na uložení peněžitého trestu ve výši **padesáti (50) denních dávek**, když výše jednotlivé denní dávky činí **200,- Kč (dvě stě korun českých)**.

Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku, pro případ neuhrazení peněžitého trestu ve stanovené lhůtě, náhradní trest odnětí svobody v trvání **třiceti (30) dnů**.

V Plzni dne 1. 4. 2015

Přílohy:

- trestní spis č. j. KRPP-87453/TČ-2015-124674, jehož součástí je protokol o dohodě o vině a trestu a samotná dohoda o vině a trestu dle ust. § 175a trestního řádu

Státní zástupce OSZ Plzeň-město

Mgr. Vladimír Valenta

22 T 84/2015

**Protokol o veřejném zasedání
Okresní soud Plzeň-město
dne 28. 4. 2015 v 09:00 hodin**

Trestní věc proti Jan Novák
pro trestní věc

Předmětem jednání je schválení dohody o vině a trestu.

Přítomni:

Samosoudce: Mgr. Václav Fořt Státní zástupce: Mgr. Vladimír Valenta
Zapisovatelka: Jarmila Mráčková

Odsouzený: Jan Novák Obhájce: JUDr. Zdeněk Soukup
OP č. 321476295 totožnost ověřena dle průkazu ČAK,
plná moc se zakládá do spisu

Jiné osoby: nikdo

Vyhlášeno

Usnesení:

Podle ust. § 55 b odst. 1 trestního řádu nebude o průběhu veřejného zasedání z důvodu hospodárnosti a pracovního přetížení protokolující úřednice pořizován zvukový záznam. Usnesení odůvodněno, dáno poučení o nepřipustnosti stížnosti.

Samosoudce zahájil veřejné zasedání a zjistil, že u odsouzeného, obhájce a státního zástupce byla zachována pětidenní lhůta k přípravě k veřejnému zasedání od doručení předvolání, resp. vyrozumění.

Samosoudce podal zprávu o stavu věci se zaměřením na otázky, které je třeba řešit.

Podle ust. § 314q odst. 2 trestního řádu státní zástupce přednesl návrh dohody o vině a trestu shodně jako na čl. 31.

Obviněný Jan Novák, totožnost dle OP shora, po poučení podle § 314q odst. 3 trestního řádu uvádí:

- I. Sjednané dohodě o vině a trestu rozumím, je mi zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který je mi kladen za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké jsou stanoveny trestní sazby za uvedený přečin.
- II. Ve smyslu ustanovení § 314q odst. 3 písm. b) trestního řádu uvádím, že prohlášení o tom, že jsem spáchal skutek, pro který jsem stíhán, jsem učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl jsem poučen i o svých právech na obhajobu.
- III. Podle ust. § 314 q odst. 3 písm. c) trestního řádu uvádím, že mi jsou známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, vzdávám se též práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a trestu schválil, s výjimkou důvodu uvedeného v ust. § 245 odst. 1 větě druhé.

Bez přerušení veřejného zasedání v 09:15 hod. vyhlášen rozsudek

Podle ust. § 314r odst. 4 trestního řádu soud schvaluje dohodu o vině a trestu, která byla uzavřena v sídle Okresního státního zastupitelství Plzeň-město dne 30. 3. 2015 v 08:30 hodin mezi státním zástupcem Mgr. Vladimírem Valentou a podezřelým Janem Novákem, zastoupeným obhájcem JUDr. Zdeňkem Soukupem, se sídlem Macháčková 4, Plzeň, na základě které obviněný

Jan Novák,

nar. 12. 3. 1975, bytem Levandulová 28, 323 00 Plzeň, státní příslušník České republiky,

je vinen, že

v Plzni dne 12. 3. 2015 okolo 22:50 hodin, po předchozím vědomém požití alkoholických nápojů, jel jako řidič osobního motorového vozidla tovární značky Škoda Octavia, r. z. 2P3 5678, po vozovce Jungmannova ulice ve směru k Smetanovým sadům, kde byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie ČR, KŘP Plzeňského kraje, MŘP Plzeň, přičemž provedenou dechovou zkouškou ve 22:58 hodin u něho bylo zjištěno 1,82 promile alkoholu v jeho dechu a následným odběrem jeho krve téhož dne v 23:40 hodin pak 2,31 g/kg alkoholu v jeho krvi,

tedy

vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, činností, při které mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit značnou škodu na majetku,

čímž spáchal

přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku, a

odsuzuje se

podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení s ust. § 62 odst. 1 trestního zákoníku a § 63 odst. 1 trestního zákoníku, k trestu obecně prospěšných prací ve výměře **jedno sto (100) hodin.**

Podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, na uložení trestu zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu **osmnácti (18) měsíců.**

Podle § 67 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku ve spojení s § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, na uložení peněžitého trestu ve výši **padesáti (50) denních dávek**, když výše jednotlivé denní dávky činí **200,- Kč (dvě stě korun českých)**.

Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku, pro případ neuhrazení peněžitého trestu ve stanovené lhůtě, náhradní trest odnětí svobody v trvání **třiceti (30) dnů**.

Rozsudek odůvodněn, dáno poučení o opravném prostředku.

Odsouzený poté uvádí:

Vzdávám se práva odvolání a ani si nepřeji, aby odvolání v můj prospěch podávala některá z osob oprávněných k tomu ze zákona.

Státní zástupce uvádí:

Vzdávám se práva odvolání.

Veřejné zasedání skončeno v 09:30 hodin.

Jarmila Mráčková
zapisovatelka

Mgr. Václav Fořt
samosoudce

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud Plzeň-město rozhodl samosoudcem Mgr. Václavem Fořtem ve veřejném zasedání konaném 28. 4. 2015 dle § 314q trestního řádu v Plzni

t a k t o:

Podle § 314r odst. 4 trestního řádu soud schvaluje dohodu o vině a trestu, která byla uzavřena v sídle Okresního státního zastupitelství Plzeň-město dne 30. 3. 2015 v 08:30 hodin mezi státním zástupcem Mgr. Vladimírem Valentou a podezřelým Janem Novákem, zastoupeným obhájcem JUDr. Zdeňkem Soukupem, se sídlem Macháčková 4, Plzeň, na základě které obviněný

Jan Novák,

nar. 12. 3. 1975, bytem Levandulová 28, 323 00 Plzeň, státní příslušník České republiky,

je vinen, že

v Plzni dne 12. 3. 2015 okolo 22:50 hodin, po předchozím vědomém požití alkoholických nápojů, jel jako řidič osobního motorového vozidla tovární značky Škoda Octavia, r. z. 2P3 5678, po vozovce Jungmannova ulice ve směru k Smetanovým sadům, kde byl zastaven a kontrolován hlídkou Policie ČR, KŘP Plzeňského kraje, MŘP Plzeň, přičemž provedenou dechovou zkouškou ve 22:58 hodin u něho bylo zjištěno 1,82 promile alkoholu v jeho dechu a následným odběrem jeho krve téhož dne v 23:40 hodin pak 2,31 g/kg alkoholu v jeho krvi,

tedy

vykonával ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, činností, při které mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit značnou škodu na majetku,

čímž spáchal

přečin **ohrožení pod vlivem návykové látky** podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku, a

odsuzuje se

podle ust. § 274 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení s ust. § 62 odst. 1 trestního zákoníku a § 63 odst. 1 trestního zákoníku, k trestu obecně prospěšných prací ve výměře **jedno sto (100) hodin**.

Podle § 73 odst. 1, odst. 3 trestního zákoníku, na uložení trestu zákazu činnosti, spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu **osmnácti (18) měsíců**.

Podle § 67 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku ve spojení s § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, na uložení peněžitého trestu ve výši **padesáti (50) denních dávek**, když výše jednotlivé denní dávky činí **200,- Kč (dvě stě korun českých)**.

Podle § 69 odst. 1 trestního zákoníku, pro případ neuhrazení peněžitého trestu ve stanovené lhůtě, náhradní trest odnětí svobody v trvání **třiceti (30) dnů**.

Odůvodnění

Podle ust. 129 odst. 2 trestního řádu neobsahuje tento rozsudek odůvodnění, neboť ihned po jeho vyhlášení se strany vzdaly práva odvolání.

Poučení: Podle ust. § 245 odst. 1 věta druhá trestního řádu lze proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl. Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, může poškozený, která uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.

Odvolání lze podat do 8 dnů od doručení opisu písemného vyhotovení rozsudku ke Krajskému soudu v Plzni prostřednictvím soudu podepsaného.

V Plzni 28. dubna 2015

Mgr. Václav Fořt
samosoudce

Za správnost: Jarmila Mráčková